

50.

ORAS

WÄLJAANDJA:
PROLETAARSETE KIRJANIKKUDE RÜHM „ORAS“

SISU:

H. P.: Eksami eel. — **Oskar Kullerkupp:** Rukkipõim (luule). — **Franz Jung:** Punane nädal (romaan). — **Ed. Jürgeföldt:** Töde (luule). — **A. Mercereau:** Mathieu suguwõsa (nowell). — **Ferd. Klimberg:** Kewadine (luule). — **H. Pöögelmann:** Ajaloo murdlaenetes. — **E. Kuus:** Lenda, wedur...! (luule). — **Aleksander Blok:** Merimeeste laul. — **Spectator:** William Shakespeare — suurim draamakirjanik. — **A. Rannaleet:** Mere kaldal (luule). — **R. W.:** Missugune peab töörahwa nõuetele wastaw kirjanduslik loomine olema. — Päikese süsteem. — **Ed. Jürgeföldt:** Kui palju... (luule). — **Kroonika.** — **Kirjawastused.** — **Pildid:** August Bebel (kümneaasta surmapäewa puhul), Aleksander Blok j. t.

RIIKLIK BALTI LAEWANDUS

toimetab järgmisi operatsioone:

Mere kauba weod Petrogradist kõigisse Lääne-Euroopa tähtsamatesse sadamatesse oma 30 mere-laewal 85.000 tonni mahutawusega.

Suuremal osal laewadel on ka kajutid reisijatele.

Kauba-reisijate ühendus PETROGRADI, KROONLINNA ja ORANIENBAUMI wahel 7 laewaga.

Transport-ekspeditsiooni operatsioonid.

JUHATUS ja **PÄÄKONTOR** asuwad:

PETROGRAD, WASS.-SAAR, LEITNANT SCHMIDTI NAB. № 11-2.

Telefonid: 543-19 ja 564-05 (kommutaator), Kaubanduse osakond: 548-18.

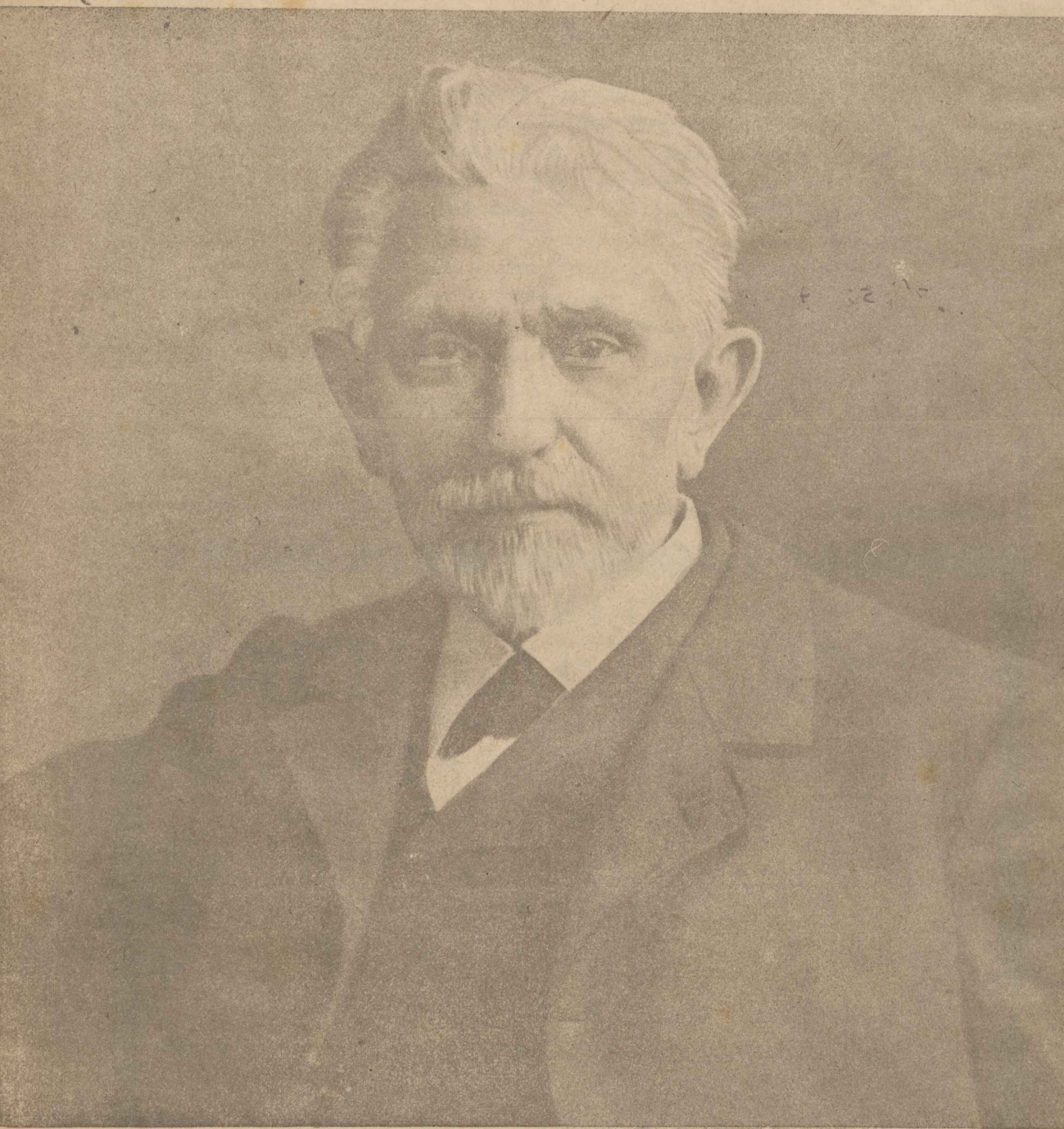
Telegrammide adress: Petrograd „Torgflot“.

Telegrammide adress: Petrograd „Torgflot“.

LAEWANDUSE ESITAJAD on

Saksamaal — „DERURTA“, Inglismaal — „RUSSONORSE“, Lätis ja Eestis — „DOBROFLOT“.

1913 $\frac{13}{VIII}$ 1923

AUGUST BEBEL
(Kümneaasta surmapäewa puhul).

OPRAS

KIRJANDUSE, KUNSTI JA TEADUSE KUUKIRI

№ 4 — 1923

AUGUST

I. aastakäik

SP, 5739 12064V

ENSV
Riiklik Avalik
Raamatukogu

EKSAMI EEL

• Weel mõni päew ...

Siis — 15. augustil, kell 12 päeval — lõitab Moskvas, Krimmi silla otsas nõukogude riikide liidu ülemaalse põllu- ja koduse käsitöö näituse pääfisiseläigu wärawal Klaara Zetkin lindi testelt läbi.

Näituselplatstil lendleb masti nõukogude lipp ja selle järel paarkümmend teiste riikide lippu.

Ülemaaline näitus on arwatud ...

* * *

Kommunistliku Internatsionaali presiidiumi wanim liige näituse awajats — sel on sügawam mõte kui lihtne demonstratsioon.

Moskwa näitus on ja peab olema kõige ligidamalt seotud terve ilma revolutsioonilise töölisklassi murega. Ja kes kehastab paremini seda siset, kes kriitustab paremini alla selle ühenduse üleilmsele tähtsusele, kui — Klaara Zetkin näituse läwel, terwitades ja vastu wõttes külalisi terveist nõukoguriikide liidust ja paaris kümnest välisriigist.

Klaara Zetkin näituselplatsti pääwärawal — see on kommunisti sümbol (mõttekuju) kõige selle üle, mida nõukogude Wenemaa näitusel esitab ja millega ta terve ilma ees esineb.

* * *

Esimest korda astub nõukogudemaa oma üleilmaises ulatuses siin wälja, teeb oma esimest ekzami niisugasti koduste kui wõõraste ees. Esimest korda esineb selles ulatuses üleilmaise Wenemaa aluspõhi — talupoeg.

Ka sellel ei puudu oma sisemine sügaw tähendus. Aastajadasiid oli talupoeg Wenemaa majanduslik ja ühiskondlik aluspõhi, aga iial ei tõusnud ta awalikus elus esirinda. Nõukoguriigi esimene ülemaaline, digem: rahmuswaheline, awalik esinemine sünnib talupoja põllumajandusega ja käsitööga. See, mida tööline wabrikus walmistab, seisab tagumises reas.

Nõukoguwalisus ei tunne mitte ainult talurahwa majanduse tähtsust riiklikus majapidamises, waid ta tunnistab seda ka awalikult, ta tõstab talupoja awalikult ja ametlikult kodus ja terve ilma ees sellele

seisukohale, mis tal ta tähtsuse kohaselt olema peab, kuid mida talle ei antud ei tsariaegsel Wenemaal ega ühelgi teisel maal tänapäewani.

Aga mitte üksnes Wene talurahwas ei esine näitusel; nõukogude talurahwas, nõukogude Wenemaa talurahwa majandus on see, mis siin waja-taja silma ees paistab.

Weel ei ole pooltsofinatki aastat, kus see talurahwas waba, kus ta oma haritawa põllu tööline peremees on, ja pooltki sellest ajast ei ole ta saanud rahulikult oma jõudu selle majapidamise korraldamisele pühendada. Ja sellestki lühikestest ajast on ta suure osa pidanud ohwerdama maailmas ennenägemata wäljalastuse ja nälja vastu wõitlemisele.

Ei wõi sellepärast rikkalik olla see kättejaadud töowilja hulk, millega Wenemaa talurahwas, millega nõukogude Wenemaa talupoeg sel esimesel wäljastumisel esineb. Ei ole juur ta saak aineliselt, ega rikkalik eluõpetuste ja organisatsiooniliste tagajärgede poolest. Ja kes iganes arwustawa mõõdupungaga näitusele ligineb, peab seda asjaolu arwesse wõtma.

* * *

Aga talurahwa Wenemaa ei tulegi siia a u h i n n a saamiseks. Mitte teega metallitükk lehma taelas wõi siiruwääruline kiitusekiri terafoti, kappapää wõi linapeo küljes ei ole näituse mõte, otstarw ja eesmärk. Palju enam ja palju enim tuleb see talurahwas siia waja-tama, mida ta suudab ja mida ta weel mitte ei junda, mida ta wõiks teha, aga mida tal weel waja on õppida.

Mitte oma töö kõrgusega hülgada ei wõi ega taha siin talupoeg, waid ennem oma puudustega, oma nõrkustega, oma kiirustusega ja wildakusega, mis talle tsarismi pikal orjaajal külge kaswanud ja mida ühe ega kahe aastaga wälja põdeda ei jaks. Ja kui ta süiski kõigist riigi nurkadest siia kokku tuleb oma saadustega, oma majapidamistega, oma tooresainete mitmetesidusega ja küllusega, ja kui ta siin, teiselt poolt, näeb, mida kõik sellest tooresainest, sellest maast, metsast, aasast, sellest jõust ja materjaalist, mille üle ta

peremees on, parema tehniku, paremate teadmiste, masinate, elektrijõu jne. abil teha võib, siis seisab Nõukogude Wenemaa näitusetähtsus, ta esmalt selles, kui võrd ta suudab seda õpetundi laiadele talurahvahulkadele, kes üle terve maa siia mitte ainult väljapandud asjadega kokku ei tule, vaid kes sadade tuhandete viisi siia päevadeks otsa õppima, Wenemaa magavaid rikkusi tundma saama ja nende kasutamise võimalusi nägema õppima tulevad.

Sajad tuhanded talurahva esitajad kõigest ilma riigi otsadest, kes siia õpereisile tulevad, peavad kaasa võtma ühe tunde, suure, vaimustava tunde, näituse elustava hingedõhu; kui suur, kui rikas oma looduseannete poolest on Wenemaa, tema, talurahva, Wenemaa, ja et temal, talurahval, võimalik on neid rikkusi kasutada ilma kõrvaliste kurnajate wahelise segamata, kui ta õpib tarvitama neid abinõusid, mida teadus ja tehnika talle kätte saadavaks teevad, ja millele teda juhib nõukogude valitsus!

See iseteadmuse, oma jõu ja jõukuse tunne, mida näitus üle maa laiali peab kandma — selles seisab ta kõige tähtsam ülesanne ja otstarb, see tunne millega kaigas peab kaima tung seda vara kasutada kõrgema tehniku ja sügavama teadmise abil.

* * *

1000 wagunitait . . .

Rong, mis kummekond wersta pikk.

Selleni ulatab näitusekomitee ettearvamise järele näitusel väljapandavate asjade ja loomade kogu.

Kas maksab seletada, et isegi osakondade ja nende tähtsamate harude üleslugemine asjata waev oleks. Kas maksab nimetada, mida kõik õpimisuline film näitusel näha võib, kõige peenemast keemia analüüsist algades kuni traktorini.

Waewalt leidub ühte rahwakommissariaati nõukoguberiigis, kes mitte ei oleks mõnda haru oma tegevusest leidnud, mis kuidagi näituse ülesannetega kokku lölas ja mispoolest näitust võis rikastada. Kõige eesotsas seisab muudugi põllutöö komisjariaat kõigis oma harudes ja kõigi tegevusealadega. Kuid palju on näidata ka teistel komisjariaatidel, algades tööstusest ja lõpetades posti-telegraafi alaga.

Ja mitte üksi tööalade, mitte üksi teaduseharude poolest ei patu näitus laialist mitmekesisidust, vaid ka oma maa-alalise ulatuse, oma rahvusliku sisu poolest. Kümmed ja kümmed rahvused, keda kõiki nõukoguriikide liit ühendab, esinewad siin oma kirjus reas, oma elu ja kommete, oma wälimuse ja majapidamise viiside mitmekesisusega. Ida-Siberist Kaurtaasiani ja Ukraini ja Turkestaniist Karjalani — kui palju iseäraldusi, kui palju lahkmunewaid jooni maapidamises, kui palju mitmekesisidust põllutöös!

Võib liialdamata ütelda, et Moskwa näitus esimest korda Wenemaad ta ääretumas mitmekesisuses, iseäranis ta põhiolluseid, seesuguses koonduses esitab, et siin wõõras Wenemaa rahwaste tööst ja elust ülewaatlikuma pildi saab, kui seda kunagi waremalt kogu pilbis saada on wõidud. Ka sellepoolest läheb nõukogude näitus kaugele lahku senistest.

* * *

Eraldi seisab ja eriti suure tähtsuse kogu näitusele annab wäljamaa osakond, wäljamaa riikide ja äride osawõtmine näitusest.

See tõstab näitust juba siuliselt märksa kõrgemale. Just wäljamaa osakond patub palju õpetlikku selle poolest, mida Wenemaal weel ei ole ja mida siin hädasti waja lähaks.

Suur osa wäljastpoolt wäljapanijait esineb pääasjalikult põllutöö masinatega igalt tegevusealalt, iga suguste uuemate tööriistadega ja abinõudega, mida täienenud tehnika põllumajandusele kätte on annud. Kõik see juhatab talupoega, kuidas oma majapidamises palju wäheema jõuga palju juuremaid tagajärgi saada, kuidas tööd ja maapinda wiljatamaks teha. Kuid pääle masinate ja riistade esitab wäljamaa ka palju muud, algades ükisküsit põllu- ja aiasaadustest, mille poolest üks wõi teine maa eriti wälja paistab ja teistele eeskujuks võib olla, ja lõpetades terwete eeskujulikkude majapidamistega erialadel, nagu aiatöös, piimatulituses jm.

Uga kuiwõrd ka see osakond õperlik ei oleks, kuiwõrd siin niikasti riigi majanduse juhtijad kui ka ükiskud organisatsioonid ja maapidajad ei näeks, mis sugusel määral parema tehnikaga oma töowilja võib tõsta, mitte selles ei seisja wäljamaa osakonna ja ülesõlde wälisriikide ja wäliste ringkondade osawõtmine tähtsus Moskwa näitusest. Selle tähtsuse raskusepunkt seisab enam ühiskondlik-politiilisel kui majanduslikul alal.

Alles waite on nende riikide arv, kes Wenemaa nõukoguderralitsust awalikult ja ametlikult on maks waks tunnistanud. Mitte palju suurem ei ole nende hulk, kes nõukoguriigiga korralikku läbikäimist soowiksid wõi seda häämeelega näeksid. Waewalt leidub ülesõlde riiki, kus walitsewad kigid nõukoguwalisuse wastu mitte eitawal seisukohal ei seisats, ja kui nad sellest hoolimata temaga peawad läbi kaima, siis teewad nad seda sellepärast, et nad seda nimelt peawad: seda wõrd suur ja lai on Wenemaa majanduslik ulatus, et temast itkagi raske on rahwuswahelises majanduslikus elus möõda pääseda, iseäranis praeguse üleilmse majandusliku kriisi juures.

Ja kui nüüd Wenemaa põllumajanduse näitusest osawõtmine seesugust laialist huwi äratab, et kümmed ja sajanded ärid ja ettevõtted oma wäljapanekutega kaugele — Ameerika ärid näitusest saadawad oma näitusekaubad Ida-Asias! — Moskwasse rändawad, linna, mida nende kodumaa kodanline, möõduandew ajakirjandus itkagi weel enamliste rööwlite pesaks kujutab, kus omandusel mingit kaitset ei olewat, siis on see eeskätt tõendusets, kuiwõrd äriiliste ringkondade waated ametlikkude poliitkarikondade omast lahku lähewad, kuiwõrd äriilised ringkonnad Wenemaaga läbikäimist hindawad ja — mis wast weel tähtsam — nõukogudemaad äriilises läbikäimises usaldawad. Suured ilmatuuljad ärid ei kannu suuri kulusid näitusele tulekul mitte selleks, et wenelastele näidata, mis neil on, waid selleks, et nad Wenemaalt kaubaostjaid ja tellijaid loodawad, hoolimata sellest, et kodanline ajakirjandus päewast päewa kiinitab, enamlast ei wõiwat milleski usaldada.

Weel enam. Meie kuuleme wäljamaa äri-ringkondade ettevalmistustest, kuidas laialised organisati-

oonid selleks tööd teevad. Raubandusekojad, pangad, wabrikantide ühised, kel välismaade majanduslikus elus kaaluv sõna ütelda, pakuvad lahkelt oma organiseerivat lätt abiks. Königsbergi laadal on koguni laialiselt kihutusvõõd organiseeritud, kuulutusi üle linna laiali laotatud, kihutuskõnesi peetud jne. Nii mõneltki maalt on mõjuvate äringfondade esitajad Moskvasse sõitnud, et siin, koha pääl, osavõtmise tingimusi paremini korraldada. Suured väljamaa laewakompaniid on üksteise võidu püüdnud näitusekomiteega näituseasjade weo kohta lepingut teha.

Ja weelgi rohkem. Väljamaa äringfondad teevad väga hästi, et nõufoguriigil suurt maksujõudu ei ole. Kui nad suurema müügi pääle loodavad, siis võib see ainult laenu teel võimalik olla. Ja kui nad siiski tulevad, siis ütlevad nad sellega, et nad valmis on nõufoguriigile ka laenu usaldama.

Kui aasta eest nõufoguriigi esitajad väljamaal rahvusvahelistel konverentidel seda laenu nõutasi, siis hirvitati neid ja üteldi otsekohe näkku, et sääl nõufoguriigi majanduslikku pantrotti oodatakse, aga mitte ta ülesehitamist laenuga toetada ei mõeldata. Ei kõneldata mitte Wenemaal laenuandmisest, waid tsaarimõlgade maksimisest, ilma milleta muust juttugi teha ei tahetud.

Küüd tulevad väljamaa ärimed hulgana, tulewad suured ja mõjuvad nende hulgast, ilmakeuulvad ärifirmad, ja ei tee sõnagagi juttu tsaarimõlgadest, waid ainult sellest, kuidas võimalik oleks nõufoguriigiga äriühendusi sõlmida.

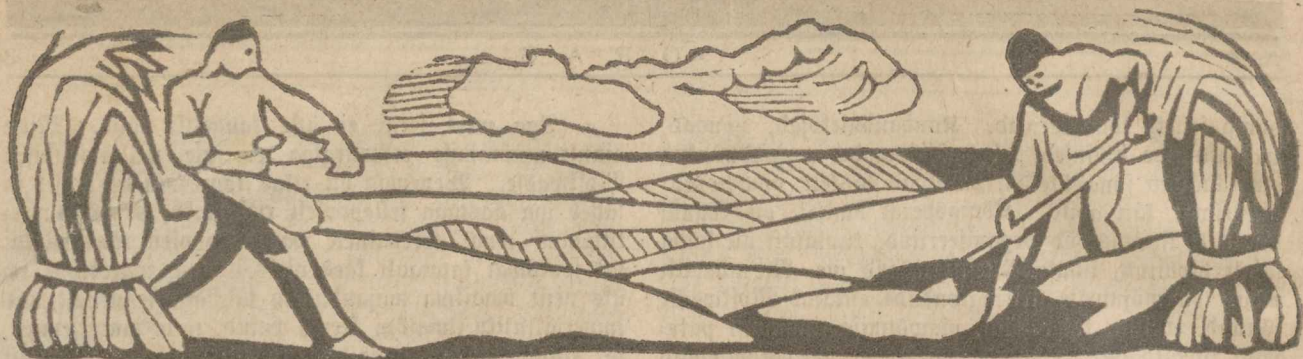
Aga weel seegi ei ütle kangeliski kõide. Mitte ainult müütmise eesmärgiga ei tule väljamaalased Moskvasse. Wenemaa on rikas tooresainete hallik ja lähed iga aastaga sellepoolest rikkamaks; ta võiks weel kiiremini oma tooresainete warade poolest tõusta, kui tal jookswat kapitaali käes oleks. Aga tooresaine on üks neist maailma majanduselu tähtsaimist teguritest, mis imperialistliku ilma sõja teema panid, ja ta muresemine, ta kindlustamine maailma tööstuse üks tähtsaimist ülesannetest. Ja siin on see võimalik — kapitaali abil, mida väljamaa äringfondadel ikkagi leidub. Weel enam. Seda kapitaali leidub siin-säääl isegi küllaliskelt, et teda kodus enam kasulikult tööle panna ei mahu. Wenemaa laialised rikkused aga võivad teda weel nägemata hulgal vastu võtta ja kasutada. Meie arvarad aasad ja laialised väljad, meie oisatud metsad ja rikkad mäepõued, meie jõed ja järwed — kõik annavad arutuid võimalusi kapitaali kasutamiseks. Ja Moskwa näitus esitab neid võimalusi käega katsutawalt.

Ei ole kahtlust, et see häade tagajärgedega sünnib. Ei ole kahtlust, et näitus tugewa tõuke annab väljamaa äringfondade liikwele panekuts uute sidemete sõlmimisel nõufoguriigiga, ja laialisi võimalusi loob väljamaa kapitaali kasutamiseks nõufoguriigide majandusliku elu ülesehitamisel.

Wenemaa lähed kindla julgusega vastu oma esimesele eksamile, teades, et rikkalikud tagajärjed niihästi sifemises majanduslikus edenemises kui ka wahetordades teiste maade äringfondadega ta jõupingutused näituse toimepanemisel küllaliskelt tasuvad.

S. P.

RUKKIPÕIM

Weel pärreldamas rukkipoõllul iga kõrre otsas kastetilgad ja päikseketas alles weretawa idakaare kaunil foonil end purpurpunas wärwinud, kui õis wast wärskelt puhkend moonil; kuid juba wäljalaiust mõotmas rohked sõjahimulised pilgud.

Salk pruuniks põlend neide, noorimehi walmind wilja weeres just nagu sõdurid, käes surmariistad — sirbid; ja elatanud peremees käib juhatades hallijuukselise päälükuna põimurite ees. Nii rada rajades; ta märguandel wägi lahingusse weeres.

Kuis korraga kõik sirbid ragisewad kuiwand kõrres kuulipritsi toonil. Wiik wihu järel langeb laia loona taha põimurühma rea. Ees raske rukkikiwäli nagu leinates on longu lasknud pea, ning werewalangut kui kajastaksid warjundid, mis päiksepunast hoonil.

* * *

Wast hilisunne jäänud arawereline haawaemand ärkab, kui kuuleb künniwaole liginewat hirmuäratawat hädaohtu ning lippama saab naabritalu aasale, kus rohkelt niitmata weel rohtu, weel enne, kui ta lühimäluline meel ehk ahastades märkab,

et suure õnnetuse, raske sõjakäigu ohwriks saanud elusaatus: ta surma suhu — penidele — jätnud allesündind jõuetumad pojad. Niisama tallerille jätnud rukkiräägud, püwid oma kodukojad. Ja edasi meil sõjapildist esineb weel kolmas — traagilisem waatus:

Sääl kaitselahingusse astuda on sõandnud mesilaste pere. Küll talutütar kärmelt kaitseb poissi, hirmutelles piigimehi õelu, kuid juba wahwad kodukaitsjad kärjemeistrid murdnud omi õrnu nõelu ning esimesel maiusmokal kurjal silmakulmul kihwtitanud were.

* * *

Nüüd päikseketas taewawõlwil kõrgemalle kerkind mitu sammu, suurt palawust kui leitsakut ta enesega ohtralt kaasa toonud ja wiimse niiskusegi rukkipoõllust ning märjakskastund riidest joonud. Ah, kiire sirpimine käsiwarrist märksalt wähendand ju rammu!

Säält üle nurme talutütar nooreim tuleb tooma einerooga: käes taldrikul kas koogid, wõi wõileibu hulk ja rüpes . . . rüpe — täis walmind ubinaid! Kuis täidab säräl põimijate silmi see, ja kerge hüpe toob õuntemaiad kiirelt kokku... Kuis kosus keha! Ja lõikus algas uue hooga.

Pooltosinat ehk enam terawhambulisi sirpe põimurite käes, kui kari wallapääsind imeelukaid taas ahnelt rukkipoõllust sööwad, — kui mõõgad sõdureid, nii aplalt wiljakõrssi wahetpidamata lõöwad. Ei esireas jääbu esimesest wiimane, sest distsipliin on walju wäes.

* * *

Ju päike lagipaigalt pillub kiirtekõrwetust kui lõhkenud granaat.
Suu janunedes ammu ihkab niisutuseks karastawat lättevett,
kuid taga ajab rutt, ja kohustus see piirab sammu nagu sõjakett.
Kuis sirbi ees nüüd tunneb tärisewat tugew wiljakõrs kui okastraat!

Jäänd walusaks ju pikalisest küürutusest igal nõtkel seljaroog,
ja kiirest sirpimisest paremkäesse lõõnud kidsi kridiseb kui kilk.
Kuis igatsedes pillub wäsind pilgu järel teine tüdind, otsiw pilk,
kas juba lehwib aiateibas walge rahulipp, et walmis lõunaroog.

Oi tüdimust, mis kõitnud liikmed, lihaksed, kui muistne orjaahel!
Ja palawust! mis pannud palgel ojadena nirisema kuuma higi,
et särgi linase kui kliister kleepind nõretawa ihu ligi.
Toob kosutust ning kerget hingamist waid wärske tuulepuhang wahel.

* * *

Ei lisa puhkeaega annud täna kidsi pereisa kohustunne,
waid pärast toiduwoitu kohe asuma kõik pidid endisesse roodu
ja sirpima kui wäsimatud masinad, nii wäledasti ühtesoodu.
Küll oleks tahtnud lõunal jääda pilguks magusasse uima unne!

Jäi sekundiks waid seisatama kiire sirpivate rühma aste
wast siis, kui päike kuumaw reisi kauge kõrgel taewawõlwil käinud
ja pöudaennustawalt metsalatwu taha weretades läinud,
ning üle luha nurmedelle haldjana ju liginemas kaste.

Kui rammu liigest waewast nõrkend lihastesse kogutud, weel algab töö
ja rukkipoollul tõuswad õhtuhämaruses kollawärwilised hakid,
kui hiiglalaja maalilõuendile joonistet sümmeetrilised sakid —
weel enne, kui neid tindiwärwilisse rüüdesse on mässind suweöö.

* * *

Kus rukkiwihud surnukehadena jäänud wäljal lademesse maha,
nüüd hakid sfinksidena öösse wahiwad, ja wihud kastemärjad —
neil pähe moodustanud muinasjutulised kuninglikud pärjad.
Wõib wanataat nüüd rahulise pilgu saata üle nurme selja taha.

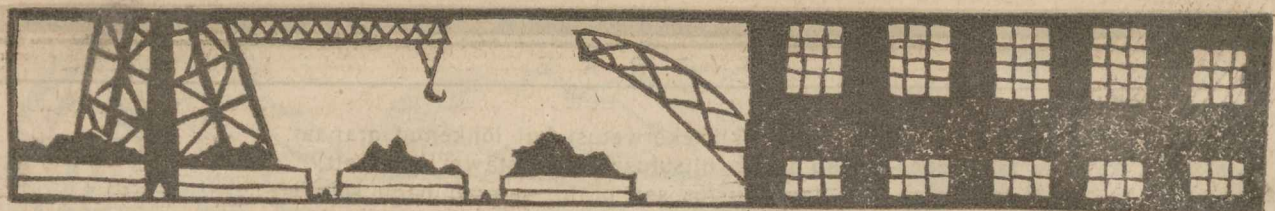
Weel pole suutnud sooja suudlust wajutada Koidu purpurhuultel Eha,
kui nurmelt leelotades, wõitja malewana sõjariistus, koduteel
on sirpidega tugewmuskilised poisid, salekehalised plikad eel;
neil kõigil rahulolu rinnus, andumist elektrina täis wäsind keha.

Weel kaua kandub poiste rökkaw, tütarlaste naeratellew kõnetoon
kesk hilisõhtu waikust lainetena jõe ääre, õunaaja taha:
jäänd lõikuspäewa lõpetusel wäsimus ja nukrus nurmedelle maha.
Ning hümnid rahwuswahelist werandel laulab hilju linnast toodud grammofoon.

Plüssas,
Lõikuskuul 1922.

Oskar Kullerkupp

PUNANE NÄDAL

Franz Jung'i romaan. Tõlkinud W. Rätsepp

4

Wõrastemajas nägi kõige muu, kuid mitte mõnususe järele välja. Maxi olid nad ühte nurka surunud. See karjus küll kahekümnele häälele vastu, kes talle kallale tormasid. Mõlemad naised olid endid põõningule peitnud. Tüdrukul oli seks ehk ka põhjus. Kõrtsimees wandus oma süütust ega lasknud ennast üle karjuda. Oleks ta waikinud, oleks ta käsi pahasti käinud. Lõpuks sai ta ometi sõna. Ta rääkis ja rääkis ning hääled tema vastu jäid ikka tasemaks. Tema ise olla kõige rohkem kahju saanud, seletas ta lõpuks. Waadake ometi enese ümber, kõik on tühjaks söödud ja joodud. Keldrist töid nad piirituse üles, nii et ainust seltersi pudeli majas ei ole. Naise tahtsid nad eila poolsurnuks lüüa, meil ei ole suutäitki toitu majas. Ma teadsin, et see nii tuleb, ma kuulsin ju neilt mõndagi, aga ma ei saanud sammugi uksest välja. Nad oleks mind puhtaks warastanud, kui ma walwanud ei oleks. Ja nii edasi. Wiimati jätsid nad tema rahule. Kahtlus ei olnud aga siiski kadunud. See ei jää siia kauaks kõrtsimeheks, ütlesid nad üksteisele. Ei oleks seda Maxist ilalgi uskunud, ütlesid nad üksteisele.

Siis waatasid nad maja ja hooned järele. Nägi täiesti laastatud välja. Waewalt sai õuest üle minna. Kõik kohad olid täis situtud. Peenikesed härrad olid need, mõtlesid töölisel. Saalis oli päris katkuõhk. Kõrtsmik oli õlgi maha pannud. Nägi välja kui seatall. Waata aga, ütles üks, hiljuti tahtsin ma Maxilt sugu õlgi oma kodujänesele, siis tal ei olnud. Wiimaks tulid ka naised esile. Naine wärises kogu kehast. See oli selge, et ta rõomustanud oli hää teenistuse üle. Eks ole, ohwitserid tarwitawad ju enam kui töölisel. Pead enesele küll teisi külalisi otsima, sai ta kuulda. Max selle vastu oli juba päriwette sattunud ja rääkis juba kindlalt kaasa. Kuradile nende wereimejatega, kes puskariga töölisel weel wõitlusewõimetumaks tegid, kui nad juba olid. Laenu-ühisused ja lõbustuse seltsid ning kuidas neid lõkse weel muidu nimetati, milledega rumalaid püüti. Muidugi, elada tahab igaüks, aga ainult mõistliku tööga.

Jutt pöördus ka poisi päale, kes esimese teate tõi. Kõrtsimees ei teadnud midagi sellest, tema ei olla kedagi saatnud. Ohwitseridel olid mõned

ühes, neid saatsid nad välja maale. Aha, ütles Karl, seda arwasin ma kohe, wanamees oli pagana kawal.

Midagi lõbusat sündis weel sel päewal. Keskpäewal, umbes päälõuna ajal, sest tunnid lendasid ruttu, ei mäleta enam kindlasti — sõitis üks wanker linnast. Linna sõiduriist, droschka, mille pukil linna kutsar istus. See sõitis üle silla otse kohale. Inimesed olid maanteelt lahkunud, kuid hää hulgake oli neid siiski sinna jäänud. Isegi harukordselt palju, sest kutsar waatas päris imestanult ümber. Enamus oli aga siiski ära, olid alla külasse läinud. Alles õhtu tunnil tahtsid nad weel kord koguneda. Oodeti ju lisandust linnast. Nüüd ju alles õieti pidi algama. Sellega ei olnud aga droschkal mingit tegu. See peatus ja keegi ulatas seestpoolt, droschka oli kinnine, kutsarile pika sedeli, kuhu nimed ja majanumbrid päale olid tähendatud, sest kutsar hakkas terawalt majaksi waatlema, nagu see droschkakutsaritel moeks on. Droschkast astus välja kehakas härra, punase näo, kuldse prillide ja kõwa kübaraga pääs — auwäärt härra, kes end wäärilise aktitaskuga warustanud oli ja majasse sisse minna kawatses. Sääst astusid kaks meest lähemale, kel püssid üle õla. Need nägid vähem auwäärilised välja ja paks mees heitus alles õieti, kui nad temalt pärima hakkasid, mida ta tahab, mis tal siit otsimist. Aga ametnik, kel oma ülesanne, kogub end pea — siis peaks juba midagi hullemat juhtuma, et teda araks teha. Tema ütles, ta tulla ühendatud telliskiwi tehaste direktsiooni poolt ja tuua eilase juhtumise järeldusel ettewõtte ühele osale nimekirjas märgitud töölistele käsu wiibimata majadest lahkuda, mis ettewõtte poolt tööliste tarwitada antud. Tema rääkis lause lõpuni. Siis haaras üks tema aktitasku ja löi sellega tema kõwakübara sisse. Kuldprill lendas mudasse. Siis tõstsid nad tema wankrile ja käskisid kutsaril sõita. See pani kihutama, nagu oleks tal kuradid kannul.

VI.

LAUPÄEWAL — HALLO, PÄIKE TUNGIB ESILE

Kui meie armastuse ja seltsimehelikkuse sõnu enese ümber loobime, siis taipame meie

selle mõtet ainult pooleldi ja õieti väliselt. Meie peidame endid üksteise eest. Paks kest lasub meie tunnete pääl. On silmapilke elus, kuna see kest murdub. See silmapilk on igapäevane isesugune. See on nimelt elav elu, mis läbi tungib, meie ettewaatuses hoolimata, kui hästi meie endid ka varjatud ei tunne. Siis murrab see end võimsa leegina esile. Meie oleme mannetud ennast liigutama. Meie ei ole õppinud õnnes ja seltskonnas liikuma. Meie tammume abitud ja näeme tingimata naeruväärilised ning kanname sihikindlalt nagu kunagi muidu hariliselt kõik kokku, mis meid jälle kokkulangeda ja tarduda lubab. Nii ehitame meie nõndanimetatud välised suhed enese ümber. Waata, ütleme meie siis, see ei lähe nimelt. Ei ole veel nii kaugel — õhkame ehk, kuid oleme tõeliselt siiski väga rahul. See on meie laiskus. Ja meie hirm elu eest. Meie peame rohkem sisemist julgust esile tooma, kui meie ühiskonna eest võidelda tahame. Veel oleme meie abitud narrid ja joobunud.

Külas ei olnud see ka teisiti. Inimeste nägudele ei oleks sisemist rõõmu lugeda võinud. Kõik näis olevat kui alati. Ennelõunat awaldas küla veel sama lootusetu muljet nagu alati. Õõ jooksul ei liikunud veel midagi. Kõik olid veel majades. Ainult paar meest seisis maanteel, enam nagu juhuslikult. Ja ometi jätkasid inimesed tegusid, mis mõttetud ja üleaarused. Tamm nende sees oli maha kistud. Igatsus elawa elu ja inimlikkude järele woolas sellest üle ja otsis rahuldust. Rääkimise olid inimesed unustanud, kuidas võisidki nad teada, kuidas sarnastest asjadest räägiti, keel oli selleks liig jäme ja kohmetu, ning tunneb ainult väljendusi elule, mis igapäew meie ümber. Nii tulid nad mõttele, seda muljet võimalikult varjata. Nad otsisid omale kodus tegewust ja waewasid end kõikisugu väikeste asjadega, et mitte tarwis ei oleks välja waadata, ja kellegile wastust anda sellest, mis pääs ja südames peitus. Karm elu lihwi inimese liig maha. Muidu usun ma, kui neilt oleks küsitud, oleks nad punastanud, kui tabatud koolipoisid.

Kuna saab neil ometi julgust olema ka inimlikud olla.

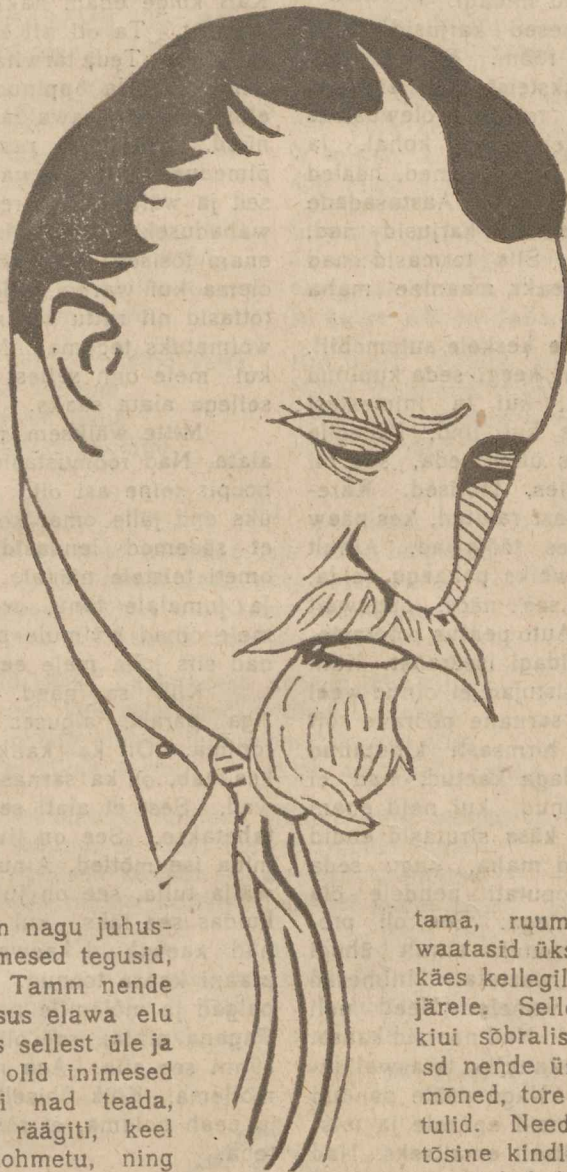
Hiljemal ennelõunaajal tuli aga elu külla. Väljapandud wahid tõid iga silmapilk uusi teateid. Raudteejaama hoone põles, nähti suitsu ja ahtat tulekuma. Mis võis sääl küll olla. Kogukonnaküla poolt kuuldi püssilaskmist. Naised tulid tagasi, kes säält piima käisid toomas. Nad ei olnud midagi märganud, kõik oli rahulik. Talupojad olla teada tahtnud, mis nende juures lahti on. Talupojad olla nii välja läinud, et nad kuhugi poole ei mõtle hoida: nii rahulised olla nad olnud. Need olid waturääkiwad teated. Abiwägi linnast laskis enese pääle ka oodata. Nende wahipostid olid kuni liiwauguni välja pandud, esimesed inimesed seisis peaaegu juba alewil serwal. Midagi ei olnud näha. See sügeles kontides. Selle juure veel kiusatus, ennast wõimalikult tagasi hoida.

Lõpuks tunti, et omad tulewad, põrises weowanke lähemale. Kadus üheks silmapilguks metsa ja weeres siis üle silla. Kõrgele üles pritsis sawi mõlemilt poolt, lombid sulisesid — silmapilguks tuksatas ehk veel mõte, kui need omad ei ole. Sääl peatusid nad juba. Välised wahid olid ühes wankril. Nad tõiwad neli kuulipritsi, hulk käsi-püsse ning jahu. Nüüd siis, välja tubadest. Wankri ümber pidi korda tehtama, ruumi. Mõlemad wõõrad sõitjad waatasid ükskõikselt. Neil oli üks sedel käes kellegile siinsele ja küsisid tema järele. Sellest hoolimata imetleti neid, kui söbralise wõimu saadikuid. Kõik seisis nende ümber. Tublid sõitjad, kiitsid mõned, tore sõit, kuidas nad mäest alla tulid. Need sõjariistad, see oli esimene tõsine kindlustus. Nüüd ei saanud enam keegi kahelda. Nüüd oli tarwis hää sõdur olla ja hää sõdurid olid kõik kohal. Mahalaadimine oli rõõm. Tagasi, karjusid nad, peab ruumi tegema — nad surusid ikka enam tagasi.

Kui midagi nende lootuste tõusuks tarwis läks, siis oli see nüüd käes. Selgesti — silmapilkne waikus järgnes sellele — weeres üle maantee suurtükipauk. Nagu oleks pall lõhkenud. Kõik

W. Kolarow

Kominterni täidesaatwa komitee pääsekretäär

on wait. Nad seisid kõik linna poole pöördult. Peab sõjas olnud olema, et mõista, kuidas esimene suurtükipauk, tüme, veel arwamata kaugelt — wäesalk liigub kaugel wäeliini seljataga maanteel edasi — ja siis esimene pauk, kuidas see kontidesse tungib. See oli kui terwitus teisest ilmast. Pimedast, teadmatust, wägewast ja julmast. Põmm — kuidas see järele kajab ja siis katkeb. See ei ole kartus selle wiletsa elu pärast. Ei, keegi ütles: nüüd on otsustaw. Nüüd. Rind tahaks hüpata.

Siis weeres teine pauk. Kuidas ka kaela ei sirutatud, kuid näha polnud midagi.

Ja see on imelik: inimesed karjusid rõõmu pärast. See oli kirjeldamata rõõm. Ei tohi liialdada. Nad ei kaelustanud üksteist. Nad ei walanud pisaraid. Aga nad olid teisteks olewusteks saanud. Nad seisid ikka veel samal kohal. Ja siiski kui ümber muudetud. Pää, liikmed, hääled — karjusid, karjusid wabastuses. Aastasadade pikune piin wabanes. Lasewad, karjusid nad, kuulete, kuidas nad lasewad. Siis tormasid nad pöörastena minema. Nagu peaks maantee maha kistama.

Tuututades tormas nende keskele automobiil. See oli läbi tunginud, ilma et keegi seda kuulnud oleks. Seda nähti alles siis, kui ta inimestest kaari ümber sõitis, mängides kui lind, kellegile ei juhtunud õnnetust, igaüks ütles seda, see oli ime — neli inimest istus selles, töölised. Kare-dad näod. Nagu teraspankadest raiutud, kes päew päewa kõrwal masinate juures töötawad. Ainult üks kahwatu, kitsas nägu, wõiks peaaegu öelda, wärisew nägu. Aga silmad ses näos, sügawalt sees istuwad põlewad sõed. Auto peatus wõorastemaja ees. Ja jälle sündis midagi iseäralist. Kõik kartlikkus oli kadunud. Seesistujad ei olnud veel tarretusest wabanenud, mida sarnane pöörane sõit inimeses tekitab, auto pidi hirmsasti kihutanud olema, sest ta oli üleni mudaga kaetud, nad ei olnud veel silmi awada suutnud, kui neid enam wälja rebiti kui tõsteti, palju käsa sirutasid endid nende järele wälja, panin nad maha, nagu seda armsama asjaga tehakse, koputati nendele öla pääle ja uputati neid küsimustega. See oli proletaarlik wastuwõtt. Sai wõimatuks ainult ühegi küsimuse pääle mõistlikult wastata. Inimesed naersid ja karjusid sinna wahele. Need neli tundsid aga endid õigel kohal. Nad naersid kaasa. See naer oli haruldaseks wastandiks teraswalidatele, surmatõsisitele nägudele. Nagu pääle pandud ja juure annetatud. Nad naersid enesele ja teistega koos, naer sai imewääriliselt emaliseks. Nad tungisid lõpuks läbi. Wõorastemaja wäikeses toa-

keses istusid juba need, kelle käes koha pääl juhtimine oli. Paul ja madrus olid nende hulgas. Karl ja veel kaks teist. Need tulid nüüd ja tõid külalised sisse.

Wõorastemajas käisid inimesed juba kogu päew sisse-wälja. Märkamatu korraldus kõik. Alguses näis kõik hirmsas kaaoses olewat. Sest inimesed ei tahtnud isegi wäikeste kõrwalasjadega oodata. Silmapilk pidi kõik igaweseks ajaks wääramata kindlaks määratama ja tuhanded küsimused otsustatud saama. Sarnastes asjades sai Karl kõige enam hakkama. Ta andis kõige pääle wastust. Ta oli nii kannatlik, et ta kõigile armsaks sai. Teda tarwitame meie, tema oskab alles, tema on seda õppinud. Mida keegi muidu omas elus teisele ei awalda, nende küsimustega esineti nüüd. Veel oli raske mädanenud õhust, mis pimeduses nii sügawalt puhkas. Wäikesed lootused ja wäikesed mured, mis nüüd laienesid eluks, wabaduseks ehk häwinemiseks. Keegi ei mõelnud enam tõsiselt selle pääle, et veel korra nii saab olema kui warem. See oli juba möödunud. Nad tõttasid nii ruttu kui wõimalik igat mõtet sellele wõimatuks tegema. Meie unustame ju nii ruttu, kui meie õnn sellest oleneb. Kui meie ainult sellega alata saaks.

Mitte wäiksem mure oli, kuna jälle tööd alata. Nad rõõmustasid selle üle, kuidas see nüüd hoopis teine asi oli. Oma hinge põhjas nägi igaüks end jälle omal kohal seiswat ja töötawat, nii et sädemed lendasid. See tegi lõbu. Siis wõis ometi teistele näidata, mis töötegemine tähendab. Ja jumalale tänu, veel on liikmed terwed. Kui meie omad wõimule pääsewad, ütlesid nad, küll nad siis juba meie eest hoolitsewad.

Küll sa näed. Alguses on muidugi raske. Aga pärast, alguses peame muidugi sopast läbi ronima. Oli ka kahklejaid nende hulgas. Aga kes teab, on ka sarnaseid, kes harjumusest kahklewad. Sest et alati seda kuuldakse, mida kuulda tahetakse. See on ilus, kui teised seda ütlewad, mida ise mõtled. Ainult sellega ei taheta otsekohe wälja tulla, see on ju tutaw. Seda pidi nägema, kuidas sea läks, kui neid rühmadesse jagati ja nad kaewikuid kaewama läksid. Need sees olid plaani kaasa toonud. Kuulipritsidele ehitati seisupaigad ja mõlemile poole silda kaewati kaewikud. Pagana pihta, see oli alles rong. Wõib olla ei sünni see siia. Aga nad pidid alguses sõduritena mõtlema. Kõik ühiselt. Siis hakkab keha laulma ja peab hoidma, et rõõmu pärast õhuhüppeid mitte teha.

(Järgneb)

TÕDE

I

Ah, mis on tõde? — küsis Pontius Pilatus,
kes elus midagi ei otsi, ihka, taha.
Jah, mis on tõde? — küsis joobur Herostatos,
Diaana templi kauni põletades maha.

Nii küsib igaüks, kes elab omaette,
kes rahul eluga, kes pole kantud piinust,
kes omab waateid, sihte — pette järel pette, —
ei tunne seotuna ei normest, distsipliinust.

Nii küsib võimumees, kes „walitseb“ passiivilt,
kes aruks — harjumus, masstaabiks — elamused...
Nii küsib looduslaps, kes toimib instinktiivilt,
kel tundmata kõik elu keerud, sõlmitused.

Nii küsiks skeptik veel, kes tõtt on otsind kaua,
kes hardalt Elumõtet sihina on taotand,
kes meeleheitel tõdedele kaewand haura
a wiimaks lootuse tõtt leida täitsa kaotand.

II

Kuid see, kes elutules awasilmil käinud
ja teab: miks tunded tõusewad ja waowad,
kes muret mõlgutanud, nälga näinud,
kui roogade all nõtkund rikka naabri lauad, —

sel pole tõde miski müstiline ime,
mis waja kaheldes wõi häbelikult peita,
ja millele ei oskaks anda kandwat nime,
ehk mida mõistete bagaashist wälja heita.

See teab, et tõde pole ainult inimluses,
askeesis, dogmis, tähes, usundis, moraalisis,
ei egoismis teda, hirmuwalitsuses
ja kõige wähem teda rikka uhkes saalis.

Ent õige: „Asjade masstaab on inimeses“. —
Nüüd tõetunnus ainult — inimkollektiivis,
nüüd tõemõistatus veel — aates igaweses,
nüüd tõehüüd on — klassisõjas intensiivis.

III

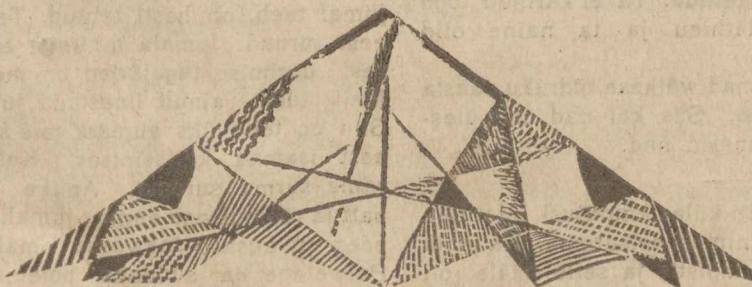
Nüüd tõusnud mässuks orje tuhat leegiooni, —
kes ebatõe nimel kaua eksploateerit, —
Drakooni tapma, purustama Babilooni,
kus elu rüwetawad uued wariseerid.

Nüüd rääki' halastusest, armust juba hilja
on neil, kelt orjel tasuks tuhat weriarmed, —
see nende elutöö, mis seemendanud wilja.
„Silm silma wastu“ — wajab abinõusid karme.

Kui metsikudki tunduks mõnele nüüd wõtted —
nad sihitud, et tõsist taewast maale luua.
Ja eitamised karmid — wastsed tõemõtted —
et tõsist tuuma wõltsist, pahnast wälja tuua.

Kel kõrwad kuulda — kuulgu, silmad näha — nähku,
kel natuke veel aru, mõistust ajusombis,
see tõstku mөөk ja tõtku — kodusõtta kähku,
et werist wägiwaldada pesta werilombis.

Ed. Jürgenfeldt

MATHIEU SUGUWÕSA

A. Mercereau nowell. Tõlkinud K. Dixi

Wäga kaua aja eest oli üks esiisa ütelnud: „Meie oleme waesed, kuid töö wiib meid kord sihile. Teeme tööd ja meie saame maad. Kui seda aega mitte meie ei näe, siis näewad seda meie lapsed tingimata.“

Sellest ajast kordas iga pärija: „Meie oleme waesed, kuid töö wiib meid kord sihile. Tuleb tublisti tööd teha ja meie saame kord maad. Kui meie seda ei saa, siis meie pojad ikka.“

Nii harisid nad kaua wõorast maad.

Surres jättis igaüks neist mõned frangid järele. Keegi ei unustanud esiisade sõnu, kuni järg jõudis Mathieu kätte.

Mathieu kogus paigalepandud hoiufrangid kokku ja ostis omale tüki maad.

Kui see tal käes oli, tundis ta enese üliõnnelise olewat. Ta jooksis ruttu surnuaiale, kus magasid esiisad kuuejala suuruste maalappide all, mida neile kogukond hinnata oli annud. Ostuleping käes, langes ta haudade wahela umbrohusse ja nägu wastu maad surudes, hüüdis ta:

„Olge õnnistatud teie taewas wiibijad, kus teil nüüd hää maa on piimatalituse ja lehmadega, lammaste ja koduloomadega jumala lähedal, kes teid armastab, sest jumal on ju kõige parem taluperemees.“

Mathieu hakkas tööle. Ta töötas päewatõusust loodeni, töötas tihti isegi õõseti, kuni maa hääd wilja hakkas kandma, sest ta oli wäetatud Mathieu higi ja werega.

Mathieu wõttis tööka naise, samasuguse nagu oli ta ise. See naine ei olnud oma noorust mitte tantsupõrandal mööda saatnud. Ta ei kartnud tööd ja armastas maad. Mathieu ja ta naine olid õnnelised.

Aasta pärast said nad wäikese tüdruku, aasta pääle seda wäikese poisi. Siis kui nad oma ülesande täitnud olid, wananesisid nad.

Ühei päewal kleebiti külas kuulutus. Mathieu poeg läks mööda, nägi inimesi seisatama. Ka tema seisatas. Lugeda ta ju mõistis ja selle pääle oli

ta uhke. Ka nüüd luges ta weerides kuulust. Ta ei saanud küll kõigest aru, kuid niipalju ometi, et kõiki noorimehi wäeteenistusse wõetakse.

Kodu jõudes jutustas ta sellest isale. See ei tahtnud uskuda: „Robespierre ei nõua meid, sest ta on ju meie wastu hää mees. Tema lubas talupoegadele maad ja kuidas wõib siis ta meile ktrja teha. Ei see kuulutus meie kohta käi. See käib mõisnikkude ja paljasjalgsete kohta, kes sõjamehi anda wõiwad.“

Pojale oli see küll teada, et Robespierre ammugi surnud oli, kuid ta ei lausunud sellest wanale midagi. Ja egas sellest ka midagi kasu ei oleks olnud. Põlwest põlwe jutustati ju külas, kuidas Ludwig XVI pää tapamasina all langenud, kuidas Prantsusmaa walitsejaks Robespierre saanud — ja rohkem ei tahtnud keegi sellest teada.

Mitu wabariiki, kaks keisrit, kuningriigid wõisid mööduda: Mathieu peret sarnased küsimused ei huwitanud. Mis oli neil sellega tegemist, egas nad ometi selle läbi maad ei saanud.

Tulid aga kogukonna korrapidajad ja wiisid poja ühes. Ta läks kaasa. Keegi ei nutnud ka, sest keegi ei suutnud sündmuse tähtsusest aru saada.

Ja tagasi ta enam ei tulnud.

Ilmus papp ja jutustas Mathieule ja ta naisele maheda häälega: „Armsad sõbrad. Jumal on omas helduses õelnud: „Sina ei pea mitte tapma!“ Ja ta kannataja poeg ütles: „Kes mööga wõtab, saab mööga läbi hukka.“ Jumala õnnistus olgu teiega ja painutage ennast saatuse alla. Kõik, mis jumal teeb, on hästi tehtud. Teie poeg on isamaa eest surnud. Jumala tahtmist ei tule mitte uurida, sest uurimise tagajärjed on meie eest saladuses. Meil tuleb ainult imestada jumala suurt tarkust. Siin on teile üks aumärk teie surnud poja wapruse eest isamaa kaitsemises. Kes on tapnud, peab sama surma surema. Andke andeks oma poja patt ja rõõmustage ennast jumalikust õigusest. Teie poeg on ausasti taewasse omale koha teeninud. Palwetage ja süüdake põlema küünlad. Laske

hingepalwet pidada, sest palju see maksma ei lähe. Aamen."

Nad ei saanud millestki muust aru, kui ainult sellest, et neil põllutöös kaks kätt puudus.

Hingepalwet nad aga lugeda ei lasknud.

Mathieu tütar Mathurine oli õige nägus tütarlaps. Poistest ta suuremat ei hoolinud, neile järele ei jooksnud. Need omadused wiivad igapäevastele sihile. Kuid Mathurine armastas, armastas külawanema poega, edewat kergatsit, kes oma juukseid raswaga määris ja wurrusid wahaga keerutas. Naiste arwates oli ta ilus mees.

Mathurine armastus oli nii suur, et ta selle kergatsiga linna põgenes ja wana ootasid teda säält asjata tagasi.

Ühel jõulukuu külmal õhtul tuli nende juure papp, raputas lund maha oma kuuelt, soojendas kolde juures käsa ja sõnas: "Jumal omas halastuses on teile suurt südamewalu teinud. Saatuse teed on otsatud, Jumal on hää ja tema tahtmine on suur saladus. Pidage mees,

et ka teie patused olete. Teie ei ole oma poja hinge eest lasknud paluda ja nüüd maksab jumal teile selle eest kätte: Mathurine on linnas suremas. Ta wiis külawanema poja eksiteele ja on nüüd nii kaugel, et lapse saab. Külawanema poeg on teda maha jätnud ja talle — libu ütelnud. Wõib olla oli tal ka õigus, sest ta oli külawanema koolitatud poeg. Teie tütar on jumala

ees suur patune. Temal ei ole armu loota. Oma ihu on ta münud ja hinge hukatusse wiinud. Kolgata on tarwilik, et selle kaudu taewa pääseda. Teie tütar ei ole sellest aga aru saanud ja seepärast on ta kahekordne patune. Ta tahtis oma last enne sündimist hukata, ta ei ole Issanda

õpetust tähele pannud, kes on ütelnud: "Tehke sugu ja teid saagu palju." Tema aga seda ei tahtnud ja seepärast on ta kahekordne süüdlane. Seepärast on teda õiglane jumal ka karistanud. Ta on suremas, tal ei ole süüa, ei ole ka korteri eest maksta ja warsti kihutab teda peremees minema. See on ka peremehe õigus ja otsekohene kohus, sest jumala tahtmist ei tohi keegi takistada. Laske jumalat paluda, et ta pehmendaks te tütre karistust. Laske paluda, sest selle eest ma palju tasu ei wõta."

A. Rosmer

Üks silmapaistwamatest ametühisuse liikumise tegelastest Prantsusmaal. Kui 1919—1920 a. a. Prantsuse proletariaadi hulgas liikumine algas Punaste ametühisuste Internatsionaali loomiseks, tuli Rosmer Wenemaale, kus ta 1920 a. juulis Prantsuse proletariaadi esitajana Punaste ametühisuste Internatsionaali üks loojatest oli. Rosmer jäi umbes aastaks Wenemaale, kus ta siinset

elu ja tegewust tundma õppis. Tagasi minnes Prantsusmaale muutus ta sääl üheks silmapaistwamaks sündikalistide juhiks ning astub Prantsuse kommunistliku partei ridadesse. Praegu on sm. Rosmer Prantsuse kommunistliku partei keskkomitee liige ja Punaste ametühisuste Internatsionaali täidesaatwa komitee liige.

Nad olid tuiamad, ei nutnud. Nad said aru, et neil kaks kätt põllutöös jälle vähem on. Palwetada nad tütre eest aga ei lasknud. Nad tundsid mingisugust tühjust, pettumust.

Wiimasel ajal oli wana Mathieu imelikult muutunud. Ta ei nutnud küll, kuid kes suudab arwata, mis sarnaste wanade maameeste pääs peitub? Seda ei mõista keegi!

Alati unistas, kui ta oma piipu puhastas ehk seda täis toppis, istudes tule paistel kamina ees. Mitu korda märkas perenaine, et ta iseeneses

midagi sosistas ja pään raputas. Sarnastel kordadel küsis ta:

„Mis sul on?“

Kuid wanake ei wastanud. Ta selg wajus küüru, kortsud otsaesisel sügawnesid ja hallid juuksed muutusid walgeks. Ühel päewal märkas perenaine, et Mathieu täiesti haiglane wälja näeb.

„Mu jumal, mis sul õieti on?“

Wastust aga ei tulnud.

Sel päewal söi ta wähe, istus sõnalausumata laua juures. Pääle lõunat tõusis ta üles ja sõnas pään raputades:

„Mis mul on . . . hm . . . mis mul on . . .“
Siis läks ta õue.

Tagasi ta enam ei tulnud. Hiljem, mõne aja pärast, tärkas see naisele meele: Mis ta sääli wäljas peaks tegema? ja läks wälja waatama.

Mathieu lamas maja seina ääres, käsiwars wastu maja seina liitsunud. Ta oli külm ja kange. Naine tahtis teda tuppa wiia, kuid ei jõudnud. Ta tundis, et surnukeha temale liig raske on, ning jättis selle wälja lamama ja läks ise tuppa magama.

Kolmandal päewal, kui Mathieu maetud oli, tundis perenaine, et kõik on kadunud. Ta ei nutnud aga, ainult otsaesisele ilmus tihe kortside wõrk.

Lõikus oli wilets. Suwel rahe ja pöud, talwel — kare külm mõjusid wiljasaagi pääle. Mustade päewade jaoks kogutud tagawarad lõppesid. Mathieu perenaine tegi laenu, kuid ei suutnud seda ära maksta.

Maa ja talu läksid ühel päewal haamri alla. Siis nuttis perenaine. Ta nuttis oma maa ja maja pärast, poja, tütre ja mehe pärast, ta nuttis oma wahemate ja esiwanemate pärast, ta nuttis wälja kõik pisarad ning kuiwas kokku nagu haokimp. Kellegil ei olnud sellega aga tegemist: ühes woodi, laua ja pingiga tõsteti ta uulitsale.

See sündis ühel helgel kewadisel päewal; maa oli kaetud roheline waibaga ja linnud laulsid.

Mis teha, kui inimene aus on, kui ta selle wastu midagi parata ei saa ja kui ta nimi on Mathieu? . . . Kas surra!

Kuid ta ei surnud; ta läks nõrgameelseks, kattis ennast õitega nagu wiljapuu ja laulis nagu lind.

Suwel elas ta metsas. Ta toitmis ennast metspuuwiljast, juurtest ja warastatud aiawiljast.

Sügisel oli ta rooste ja mulla warwi. Ta riided olid katkenud, nagu pilweribad, juuksed sasis. Ta nägu oli pruun kui turwas.

Tali ajas teda kui emahuuti küla lähedale.

Ühel õhtul sattus ta „oma maatüki“ lähedusse.

Suure Kristuse kaju jalge ees*) maas wedelesid ja mädanesid ta woodi, laud ja pink.

Sadas wihma. Mathieu perenaine tundis nagu tarwidust palwe järele. Ta põlwas kiwi pääle ja wahtis üksisilmi Kristuse kaju pääle. Siis pani ta käed kokku: „Meie isa, kes sa oled taewas“, ütles ta, „kuuluta mulle mahedaid sõnu, üttele õrnu sõnu armastusest, sarnaseid, nagu sa katekismuses ütled. Issand waata mu häda ja halasta mu pääle.“

Palwetamise ajal weeres wihmapisar üle Kristuse kaju.

Siis lausus ta uuesti: „Sa nutad Issand? Oh, ka sina wõid nutta. Ma olen ju nii õnnetu.“

Tuulehoog paiskas wihmahoo püha kujule otse näkku. Ühetooniliselt palwetas naine edasi: „Issand ole armuline! Wasta mulle, anna mulle wastust . . .“

„Kas sa wastad, sina kuradi poeg? Wõi on su süda sama kõwa, nagu su isalgi? On su süda ehk kiwi sarnane?“

Suur Kristuse kaju waatles teda üksluiselt.

„Kas sa wastad mulle kohe, sa kohtu kasak, alewi wanema poeg, politseinik, kas sa wastad mulle kohe?“

Ja naene wirutas Kristuse kujule oma puukinga näkku.

Samal silmapilgul läks parajasti papp mööda. Ta paks raswane kõht hõljus tuule käes, mõlema käega hoidis ta oma preestrikuube ülewal, et see mitte poriga ei määrduks.

Mathieu perenaene pahwatas naerma:

„Hei, kirikupapp, kuhu sa ruttad nüüd? Jumal on hää, jumal on õiglase? Tule loe talle palwet, süüta tema auks küünlad põlema, ega see sul kallist maksma lähe!“

Nagu kiwistatud jäi papp seisma. Naine haaras maast kiwi: „Säh, wõta oma armsa jumala kiwi!“

Kiwi lendas õpetajale wastu pääluud, rõogatusega langes ta maha. Naine wõttis uuesti kiwi ja tagus sellega uuesti preestri pään. Siis wedas ta lähemale oma woodi, laua ja pingi: „Säh papp, heida puhkama. Sa oled ju jumala sulane, sul on mõnusust tarwis. Minul ei ole seda enam tarwis.“

Iseenesest naerdes läks ta „oma põllule“ ja heitis külmast lõdisedes wagude wahele.

Alles mõne aja pärast leiti teda säält. Ta oli juba kõdunemas. Wareste kari keerles tema korjuse kohal.

*) Prantsusmaal, kus elanikkude enamus katoliku usku, on teede ääres j. m. Kristuse ja Maarja kujud, kus usklikud möödaminnes palwetawad. Tõlkija.

KEWADINE

(Piiri tagant)

Ju täna wate külma porri alla
on soojad päiksekiired langend ;
ju lagunemas jäätunudki hanged,
kard-katusilt end lumepangad kiskund walla.

Ja hunnikusse a'awad talwe rooja
prospektil räbalates, roidund orjad.
Jalgteile nälgind inimeste karjad
on tulnud päikse wastu sooja.

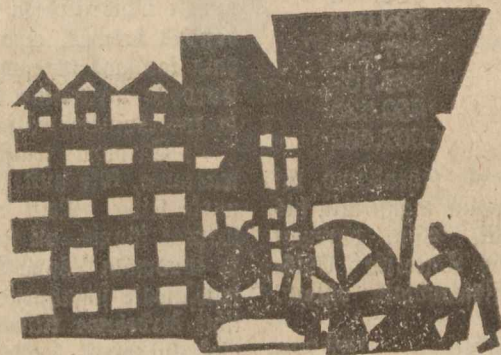
Aur lehkaw ujub üle linna,
ja leemetawad paksud kiwiseinad,
kus peidus inim-laste rasked leinad.
Ei kewadpäikse kiired tungi sinna!

*

Oo, kuskil lahti pääsind kirgsed ojad ;
wood wahutawad teelt on murdnud tõkked,
ja selgelt kostwad wõidurõõmsad rökked.
Täis päikest taewas, meri, maa ja malsed kojad!

Ah, tahaks minna, tahaks otse minna, —
su sülle kanda igatsewaid soowe kewadhelgeid ;
su waba tuulte wastu sääda õhetawaid palgeid!
— Aur umbne ujub üle linna . . .

Ferd. Klimberg

AJALOO MURDLAENETES

H. Pöogelmann.

3

Et sellest Ameerika täidumisest kujutamat pilti saada, toome alamal mõned arvud, eeskätt Ühisriikide rahvaarvu kasvamise kohta. See oli:

1790 a. 3,9 milj.	1860 a. 31,4 milj.
1800 " 5,3 "	1870 " 38,6 "
1810 " 7,2 "	1880 " 50,2 "
1820 " 9,6 "	1890 " 63,0 "
1830 " 12,9 "	1900 " 76,0 "
1840 " 17,1 "	1910 " 92,0 "
1850 " 23,2 "	1920 " 105,7 "

(Siia juure ei ole arvatud ei Alaska, ei Filipiinid ega teised Ameerika Ühisriikide alla kuuluvad saarestikud, mille elanikkude arv 1910 a. rahvalugemise järele ligikaudu 12 miljoni oli).

Kui suur osa sellest rahvaarvu tõusust sisse-
rändamise arvele tuleb panna, on raske ütelda, sest
taw arvustik ei ole küllalt selge. Sisse-
rändamise üldarvud, mis osalt 1832 aastani tagasi ulatavad,
on esimesel aastakümnetel õige puudulikul, ja ka hil-
jemi ei sattunud kaugeltki kõik sisse-
rändajad arvustiku-
tabelitesse, iseäranis viimastel aegadel, kus sisse-
rändamist kiitsendati ja sellepärast paljudki teesid
otšisid, kui-
das ametlikult kontrollist mööda libiseda. Aga
isegi see puudulik arvustik annab 1832 a. jaadik
33.630.104 sisse-
rändajat. Suur osa neist jõitis küll Euroopasse
tagasi, aga ka paigalejääjate arv ei olnud väike.
Võrdluseks mõned arvud:

1913 a. 181.632	1917 a. 438.748
1914 " 214.016	1918 " 335.039
1915 " 248.515	1919 " 346.827
1916 " 207.935	

kusjuures tähendada tuleb, et ju kaugeltki kõik sisse-
rändajad Ameerika alamaks astuda ei soovi, vaid
tagasiõidu lootel väljamaalastena sääl elama jäävad.
Rahvaarvu kasvamisega käsitäes käib ka majan-
duslik tõus, mille kohta siin mõned arvud (väärtu-
sed on miljonites dollarites, 1 dollar — 1 r. 94 kop.
tullas; ka muud mõõdud on miljonites):

	1850	1880	1900	1920
Üldvara	7135	42642	88517	187739
Raha liikumas	279	973	2055	6086
Hoiusummad	43	1653	4848	19437
Farmid ühes inw.	3967	12181	20440	40991
Farmisaadused	—	2212	4417	24982
Tööstusejaadused	1019	5370	11407	24246
Sisjeweudu	174	668	850	5239
Wäljaweudu	144	836	1394	8111
Sütesaak (tonni)	6,4	63,8	240,8	486
Teras	—	1,3	10,2	44,5
Petroleumi (puuda)	—	204	494	2935
Puuwilla (palli)	2,5	6,6	10	11,4

* * *

Misjuga olid selle hingatsiaugu umbumise
tagajärjed Euroopa kohta?

Euroopa hakkas üleüldiselt kitsikust tundma; ees-
otfas muidugi need riigid ja maad, kes endid majan-
duslikult kõige enam laiutasid, see on juured tööstuse-
ja kaubandusemaad, Inglismaa ja Saksamaa. Seda-
mööda, kuidas Ameerika Ühisriikides — eeskätt oli
nimelt Ühisriikidega tegemist — oma tööstus ja kau-
bandus kasvas, oma tooresaineid hakati ümber töötama,
oma kapitaal tugewnes, jäi see „turv“ sissewoolawale
Euroopa kapitaalile, Euroopa tööjõule järjesti kitsamaks,
ja tooresainete wäljaweudu säält raskemaks.

Euroopa wäljaveoriigid pidid hakkama ringi
waatama, kust uusi siiamoani veel kasutamata maa-
nurke leida. Neist oli aga wähe veel peremeheta: mis
wähegi sünnis, oli juba küüsi haaratud. Woolmetist
ja tundmata Lõuna-Ameerika oma alaliselt jõdwate ja
mässawate suguharude ja rahwastega ja eurooplasele
tihti kardetawa kliimaga, Aafrika kõrbed ja metsitud
ofad kultuurist wähe puudutatud seisukorras, ja Ida-
Asia perekad maad wana, mahajäänud kultuuriga,
neist tuli otsida ja walida.

Sisseränd.

Wäljajõitij.

1905 a. 1.026.499	536.151
1906 " 1.100.735	496.737
1907 " 1.285.349	569.882
1908 " 782.870	874.686
1909 " 751.786	586.452
1910 " 1.041.570	723.018
1911 " 878.587	867.686
1912 " 838.172	969.182
1913 " 1.197.892	959.626
1914 " 1.218.480	1.002.602

Kuna wäljajõitijate arvus ei ole tähendatud, kui
palju neist jäädawalt lahtus, kui palju tagasi tuli, siis
ei anna see osa mingit selget pilti. Põhjat paremat
aimu annab üks teine arvustik, mis Ameerika Ühis-
riikide alamaks astumise palwete sisseandjaid näitab.
Neid oli:

1907 a. 73.723	1910 " 167.226
1908 " 137.229	1911 " 186.157
1909 " 145.794	1912 " 169.142

„Paigake päitefe all“ sai Euroopa kapitalistlikkude riikide hüüdsõnaks läinud aastasaja wahetusel. Impulsiwne Saksa keiser Wilhelm II tundis enam loomusunniliselt kui mõistusega seda lähenevat kitsikust ja andis talle esimesena taju oma tõmulises maalitöös „Kollane hädaoht“, mille hüüdsõnaks oli: „Euroopa rahwad, ühinege!“ Hüüe käis idast ikka edasi läänepoole walguwa jõu wastu, Ida-Aasia sifemise jõu kaswamise wastu, sest selle jõu suurenemise ja lääne poole edasitungimise tee ummistamise wahel nägi Willem — Euroopa kapitalistliku ilma lämbumist ette, juba paar-kümmend aastat enne imperialistliku sõja algust.

Inglise poliitikamehed ei maalinud pilte, waid panid Lõuna-Aafrikas säätsete wabariikide wastu sõjasõidu käima (Buuri sõda) ja algasid seega tegelikult seda poliitikat, mis hiljem ka teistes riikides järetegemist leidis ja mida nüüd üleüldiselt imperialismi nime all tunneme. Buuri sõja eesmärk oli nimelt kindlustada Inglise laienewale kapitaalile uut maa-ala (päälegi laialise tagamaaga Aafrika sifemaa poole ja Egiptuse poole, mis juba Inglise mõju all oli) kapitaalile wäljarändamiseks ja tooresainete muresemiseks.

Saksamaa ei tahtnud maha jääda, waid pani Lõuna-Ida-Aafrikas, Herero neegrimate maal samasuguse sõjakäigu toime. Samuti kistsi ka Hiinamaalt lappisid wälja: kistus Inglismaa (Wei-haiwei), kistus Saksamaa (Kiaou-tschou), kistus Wenemaa (Port-Arturi).

See oli sissejuhatus, mille järel suured plaanid fertisid, plaanid, mis Euroopa umbunud kapitaalile pidid Aasia idarannikul laienemise wõimalusi looma. Kui Willem Wiimane Nikolai Berisfel 1902 a. suwel Tallinnas külas käis, tehti sääl kaubad nende rööwplaanide kohta kindlaks. Kui Willem oma laewastituga sadamast lahkus ja Paljassaarest mööda lääne

poole tõssutas, signaliseeris keisri lipulaew jumalaga jätmiseks tagasi ajaloosse jäänud sõnad:

„Atlandimere admiraal (terwitab) Waiksemere admiraali!“

Willemi auahne pää oli leidnud kitsikusest pääsemise . . . plaani: tema ja Nikolai üheskoos paistisid wõitmata. Nende ühisel jõul pidi korda minema wõita idas tõuswat Jaapani ja läänes wõistlewat Inglismaad. Ja siis pidi Nikolai enmast laiuama idapoolse — Waiksemere „admiraaliks“, kuna Willem ise tahtis jääda Atlandimere walitsejaks.

Wida need suured kawatused ka iganes muud wõisid sifaldada, tekkinud olid nad sellest kitsikusest, kuhu Euroopa kapitalistlik ilm Ameerika alalise sifemise kaswamise tagajärjel oli sattunud ja kust igal wiisil ja igal teel wäljapääsemist otsiti.

Meie mäletame plaani teostamise katse esimesi tagajärgi: Nikolai põletas läpad ja nina Jaapani palawate pihtide wahel, kuhu ta nad oma ülemeelikus ahnuses topis, ja pidi Port-Arturi jumalaga jätma. Radus wist ka lootus „Waiksemere admiraali“ aunimesaamiseks. Seda terawamaks läks wahelord Lääne-Euroopas, kus kitsikuse sattunud wõistlejad üksteisele ikka enam ja enam kõri kallale kippusid. Pärast Wene-Jaapani sõja lõppu fertis Euroopa sõja hädaoht iga aastaga filmapiiril kõrgemale. Salaja sepsiteti alaliselt sõja-

Boris Souwarin

Prantsusemaa kommunistliku partei kesk-komitee liige, partei häälekandja „Le Bulletin Communiste“ wastutaw toimetaja Souwarin on üks aktiivsematest partei tegelastest, oli „III Internatsionaali komitee“ üks juhtiwatest tegelastest, mille pärast ka türmis istus. Prantsuse

kommunistliku partei saadikuna wõttis ta Kominterni II, III ja IV kongressist osa. Praegu on sm. Souwarin Kominterni täidesaatwa komitee ja Prantsusmaa komm. partei keskkomitee liige.

plaane ja sõlmiti salaja lepinguid naabritega wõistlejate häwitamiseks. „Tasakaalu“ hoidmiseks olid juba waremalt liidud loodud: kaksileping Wenemaa ja Prantsusmaa wahel ja kolmikleping Saksamaa, Austria ja Itaalia wahel, kuhu Saksamaa piffkamisi ka Bulgaaria ja Türgimaa ligi kistus, kust taudu Saksamaa oma mõju Waikse-Aasiasse laiuatas, et säält edasi oma wihasema wõistleja, Inglismaa, õrnema koha, India, juure pääfeda. Teisel pool jälle ühines Saksamaa

vastu Prantsusmaaga — Inglismaa, jeltombel liitu
fattudes oma ajaloolise vastase ja waenlose — Wene-
maaga, kellega aastakümneid Aasia piiride pärast wiha
oli peetud.

Kuna Euroopas wahetorrad iga aasta ja luuga
pinewamats läksid, pidas Ameerika kapitaal wälispidi
oma sajaastasest põhijetusest finni: „Ameerika —
ameeriklastele!“ (Mõndanim. Monroe doktriin, pärit a.
1823). Tegelikult saadi aga ookeani taga wäga hästi
aru, et ühe wõi teise poole wõidu puhul Euroopas
tugew jõud wõib tõusta, kes Ameerikale kardetawaks
wõib minna. Sellepärast ei saanud Ameerikagi dol-
lariwürstid Euroopa sõjawalmistuste juures rahulikult
jääda: ühel Inglise kapitalistide salakoosolekul 1907,
kus Euroopa sõja kawatsusi käsitati, andsid Ameerika
kapitaalkuningad lubaduse, et nad Inglismaad Saks-
maa pääletungimise puhul aitawad... Teisel käelaga
näidati Saksamaalegi lahket nägu ja nimitati sõprust.

* * *

Pinewuse tunne oli nagu raste rõht pikse-
pilwe eel, pinewus ise sündis ja paisus majandusjõu-
dude tõusus, mis pinewuse kaswamisega aina suurenes.
Wiimaste aastakümnete enneaimamata tehnikaedu oli
selle pinewuse otskohene tagajärg, mida sündis taga
ajama püüe teistest tehniliselt ette jõudmisega ka ilma-
tural teistest mööda jõuda. Ei ole kujutamata pilti sel-
les wõitluses, kui Atlanti laewafõidu kompaniide püüe
üksteist üle trumbata, küll weohindade alandamisega,
küll reifimõnustustega, küll sõidukiirusega. Selles wõit-
luses sõideti Euroopast Ameerikasse wähem kui 4 päewa
ja 20 tunniga, ja sedagi kiirust taheti üle „rekordida“,
kuid uue rekordi otsija „Titanik“ tormas teft Atlanti
jäämäe otsa ja läks põhja, ühes 1400 reisijaga (1912 a.
februur). See pani küll maailma filmapilguks jah-
matama, sest ta awas kuristikku, kuhu poole kapitalist-
lik maailm terwelt täie hooga tormas, aga wõitlust
ennast ei peatanud see filmapilgukski, ei wõinudki pea-
tada, sest valmistusjõudude kaswamine ei jäänud Ti-
taniku hukkumisega ju mitte seisma. Paar aastat hil-
jem saatis Saksamaa oma korda Ameerikasse hiigla-
laewa („Waterland“), mis oma 56.000 tonni tõste-
jõuga kui ka oma suuruse, toreduse ja mõnustustega
kõik senised wõistlejad üle pidi lööma. Aga seegi hi-
glawõitja rauges esimese sõidu järel, õigem: ta ei saa-
nud enam New-Yorgi sadamast wäljagi, sest waheajal
oli sõda alanud, ja meri oli Euroopa ja Ameerika
wahel Inglise suurüükide tule all. Ja nüüd on
ameeriklased sellegi ju kaugele üle trumbanud...

Samasugune oli ja on tänapäewgi wõistlus ka
teistel teaduse ja tehnika aladel.

Titaniku hukkaminek oli nagu ettekuulutajaks üle-
üldijele katastroofile, mis kaks aastat hiljem imperia-
listliku sõja näol tuli...

Kui tagasi mõtleme kõige selle pääle, millest ees-
pool kõnelesime, siis näeme, et sõda oli meeleheitlikult
katses Euroopa kapitaalistlikel riikidel pääseda sellest
katsusest, kuhu nad olid oma ülewoolawate ja alali-
selt paisuwate valmistusjõududega sesthaadik sattunud,
kui oma liigwalmistusele enam waba edasifaatmise ala
ei leidnud. Ühildalt: see oli häwitaw murdlaine, mis
tagasi pörkas vastu täidunud Ameerikat tormates.

See laine wõis ainult häwitada — häwitada
seda liigjõudu, mida kapit. ilm Lääne-Euroopas enam
kühugile mahutada ei saanud. Ei ole tarwis pikemalt
seletada, kui kohutaw see häwitusetöö oli, see on enam-
wähem juba tutaw. Ja suur oli muudatus, mis
majanduslikkude jõudude wahetorras selle häwitusetöö
tagajärjel sündis.

Soolimata sellest, et Euroopas valmistusjõudu
sõjateerus otse palawikuliseks läks, mõjus häwitus-
ometi warsti tühjendawalt, ja nüüd algas — taga-
siwool Ameerikast, esiotja mitmesuguste sõja-
tarbeainete kujul, mis nüüd omakorda Ameerikat ja-
muti rikastas, nagu Euroopa salkade efialgfed rõõw-
käigud Ameerikasse wanailmaga tegid. Euroopa tüh-
jenes ja Ameerika täienes iga sõjapäewaga.

Ameerikas hakati seda wahetorra muutust peagi
tundma ja sellest järeldusi tegema. Oma kihutuselõne-
des presidendivalimiste eel 1916 a. sügisel seletas
tolleaegne president W. Wilson awalikult Ameerika
kapitalistide auahnetest plaanidest, mille järele terve
tödanline ilm Ameerika kapitaali juhatusel all ühineb ja
revolutsiooni vastu häwitawalt wõitlusesse astub.
Ameerika juhtiw koht maailma walitsemises oli juba
siis dollariwürstide ideaaliks.

Meie teame, et Wilson seda ideaali hiljem „wahu“
kongressil Versailles teostada katsus: tema „Rahwaste-
liit“ oli selle soowi sünnitus, kuid — enneaegne
sünnitus; Ameerika dollar oli küll sõjas wõitnud, kuid
wõitnud käsi käes ja kõrwuti sammudes frangi, ster-
lingnaela, jeni ja liiraga, ja sellepärast ei saanud ta
wiimaseid weel mitte nagu wõidetuid oma rüjita
alla suruda. Ja sellepärast läks see sünnitus — aia
taha. Wilsoni ennast aga tabas halwatus.

Ameerika dollariwürstide auahne plaan oli seda-
korda weel warajane olnud, aga mis ometi oluliselt
tõejasjana olema jäi, oli tagasiwool Ameerikast, tagasi-
woolaw majanduslikkude jõudude laine.

Euroopas oli see sümptomide jõudude lainetus iga-
tahes sügawaid muudatusi toonud, mis kõige kauge-
male ulatasid sel maal, kus majanduslik korraldus
weel wõrdlemisi nõrk, valmistawad jõud aga juba tea-
tud tugewuse olid omandanud ja ühiskondlikud wahet-
korrad neid kamitsas hoidsid — Wenemaal. Sääli oli
teerastik purustanud wana tsaarivalitsuse tõdunenud
kõrge ja wiskas peagi nurka ka tõdanlise walitsuse
nõrga wõrgu, et valmistawatele jõududele teed wa-
haks teha ja wõimalust anda uut alustel are-
neda. Läänes — jäi see käit pooleli — paiguti, nagu
Saksamaal ja Austrias, purunes küll wana poliitiline
tõõr, aga kapitalismi majanduslik walitsus oli
sedawõrd tugew, et seda häwitada ei jõutud. Selle
tagajärjel ei pääsnud sääl majanduslikud jõud wa-
hale arenemisteele, ja — pinewus wälkab edasi, kuigi
teisel kujul.

Lääne-Euroopa valmistawad jõud: töbjõud, ka-
pitaal, valmistamiseabiindud ja ained ja teadus, mis
tegewust wõib juhtida — kõik see on sedawõrd suur,
et see enam ei ruumi ega organisatsiooni poolest Eu-
roopa piiridesse ei mahu — senise ühiskondliku torra
juures. Tagajärg on paratamata alaline valmistus-
jõudude häwitamine: töbjõud seisab suurel määral
tegewuseta ja kahaneb, samuti seisawad masinad, töb-

riistad, meoabinõud jne. Kuna aga kapitalistliku torra juures iga tegewust selle järele hinnatakse, kuiwõrd see kapitalistile kasu annab, mitte selle järele, kuiwõrd seda rahwa tarwete täitmiseks waja läheb; ja kuna seega kildiselt kapitaali kogusumma walmistust juhib, siis on arusaadaw, et wähenewa walmistamise juures kapitaali nõudeid ainult kõrwalt — wäljaspoolt tööstust — saagi ahmimise kaudu rahustada wõib, mis rahwuswahelises läbitäimises kuni lihtjaks rööwimiseks wõib ulatada, nagu seda Nuhri-maal näeme.

Agas misuguse taju see kitsikus ka ühel wõi teisel maal wõtab ja kui kaugele see üksikute maade wahel kujuliselt lahtu läheb: Inglismaal enneaimamata tööpundus, mis aastaid wältab ja millele lõppu ei näe; Prantsusmaal, hoolimata Saksamaa meeletust rööwimiseist, äärmine rahaline kitsikus ja kohutawad puudujäägid; Itaalias ja masugune tööstuslik ja rahaline kitsikus; Tšehhi-Slowaakias samati nagu Inglismaal suur tööpudus, mis tekkinud majanduslikust kriisist; rahaturgi langemine Daanis, Belgias, rääkimata Poolast; Saksamaa, Austria, Poola katastroofiline majandus; äärmine terawus Balkaniriikide, Ungari, Tšehhi-Slowaakia ja Itaalia wahel — misugust taju ka iganes see Euroopa kitsikus kannaks, siuliselt on ta ühesugune: Euroopa lämbub ja praadib oma enese sousti sees. Nagu kitsjad metsloomad piiluwad riigid, suured ja wäikesed, üksteise kannul, filmapiltu luurates, kus teine walwufes wärawats, et kallale tormata ja wastase mürdnisega omale filmapilgukski lahedamat ruumi lüua...

Lääne-Euroopa keerleb metsikus pöörises kahe suure jõu wahel, nagu peotäis teri kahe weskikiwi wahel: ühelt poolt Nõukogude Wenemaa, mis oma ühistonliku rewolutsiooni kaudu pääsetee leidis sellest kitsikusest ja nüüd wallina ees seisab Lääne-Euroopa jõudude laialilagunemisele Ida poole, küll aga ise eelwäets ja osalt juhiks ning aratajaks on suurtele Idamaa rahwastele, et needki tõuseksid ja endid oma ulatuse kohaselt laiutama hakkaksid, eestkätt Euroopa orjatubjad turjalt maha raputaksid. Teiselt poolt Amee-

rika Ühisriigid, mis, nagu tähendatakse, oma majanduslikku jõudu tagasi Euroopa päale suruma hakkawad, olgu osakehe, olgu laubselt, neid maid täites, kuhu siinamaa weel Euroopa oma liigsust saatis.

Toome mõned arvud ja andmed selle wahetorra muutumise kohta. Kõige püält kapitaalide wäljajawedu New-Yorgist ja Londonist (dollarid miljonites):

O. Kuusinen

Soome kommunistliku partei keskomitee liige ja Kominterni üks sekretääridest

Inglismaalt

1911 aastal	503
1912 "	465
1913 "	422
1920 "	40
1921 "	111
1922 "	276

Ühisriikidest

1911 aastal	31
1912 "	71
1913 "	78
1920 "	464
1921 "	596
1922 "	652

kusjuures silmas pidada tuleb, et Inglismaa kapitaalid, mida wiimastel aastatel wäljapooles tege-misesse saadetud, suurel osal seespool jõude jäämise kaudu wabanesid, mitte walmistuse ülejääki-dest ei sündinud.

Ühisriikide wäljajawearwustikke wõrreldes näeme wiimase kümne aasta wäl-tel õige suurt wäljajaweo kaswamist: nii tõusis wäl-jawedu 1913 aastast 1922 aastani protsentides:

Suhkur	4956%
Riis	1178 "
Ruttid	1782 "
Kaer	364 "
Wais	233 "
Riis	53%
Sularasw	38 "
Raua jään.	668 "
Tšink	223 "
Ediduaotod	140 "
Seapeff	56 "
Kafta	201 "
Wäärwel	467 "
Wooautod	939 "
Dieselmasinad	38 "
Puuvillariie	29 "

Siseweoainetest on tõusnud kõige enam seesugused, mida walmistuses tarwitatakse, nagu: walgewast — 596% tooresraud — 337%, tšink — 149%, liina — 92%, kuniõnnik — 229% jne.

Lõputks wõiks weel tähendada, et Euroopa riigid sõja wältel Ühisriikidelt suuri summastid laenuks wõtsid, kokku umbes 10 miljardi dollarit. Kuna sellest wõlast ainult õige tühiseid osakesi on tagasi makstud, suuremate wõlgade eest aga isegi profisendib algusest päale maksmata on ja teised riigid, päale Inglismaa,

nende maksmiseks mingid korraldusi ei ole teinud; siis on Euroopa võla üldsumma Ameerikale juba küll üle 12 miljardi dollari kasvanud ja kasvab iga päev edasi. Arusaadav, et Ameerika igarvesti seda lubada ei taha, ja juba nõutakse süäl avalikult õige teravalt, et Euroopa riigid, kes nähtavasti määratud summaksid jatkavad oma sõjaväe suurendamiseks välja anda — tähendatakse eestkätt Brantsusmaa päale — ka oma võla võdi vähemalt võlaprotsentidegi maksmise päale peaksid mõtlema. See maksmine aga tähendaks ümberpöördukt ligikaudu sedasama, mis sündis aastat 2—300 tagasi, ainult „kultuurilisel kujul: Ameerika imeks Euroopast omale jõudu, et ennast tugewamaks teha, imeks määratute võlaprotsentide näol, mille eest kultuurilim isegi neid klaashelmeid vastu ei anna, mida andis rööwik kaupmees indiaanlastele nende kuldasjade eest endisel ajal . . .

* * *

Meie näeme: Ühisriigid ei ole mitte ainult määratu tugewamaks kasvanud, vaid nad hakkavad oma jõudu juba selleks tarvitama, et tagasi Euroopa kallale tungida ja seda kurnata, rääkimata nende katsetest ennast edasi lääne poole laiutada ja oma inimisearwi Jda-Aasia maadesse puurida. Aga süäl ei ole ammugi enam seda waba maad, mis oli Euroopa majanduslikkude jõudude edasitungimisel Ameerikasse; Jda-Aasias on wanad riigid, mis kiiresti arenewad ja oma koduse kapitalistliku korra loomad, oma tööstuse ja oma majanduslikkude jõudude kasvu. Neudega tuleb kokku pörgata, tuleb mõistelda, ja et see kauge maa taga peab sündima — Ameerikat lahutab Aasia idarannast kõige suurem ilnameri — Wainne ookean — siis ei saa Ameerika kaugelkõige oma jõudu siina waelaulile wifata, ja edasitungimine seda teed läheb, Jaapani ja Hiina wastupanekul, wõrdlemisi pikkamisi. Aga et Ameerika kasvaw sifemine jõud samuti laienemisele tungib, nagu seda nägime Euroopa walmistawate jõudude juures, siis sünnib ka Jda-Aasia piiridel alaliselt kasvaw pinewus, mille poliitiliseks wäljendajaks on Ühisriikide ja Jaapani wahelord.

Tegelikult oleme seega jõudnud ajaloos filmapiiguni, kus maatera piind walmistamise jõududele nende senise korralduse — kapitalistliku eramanduse — juures kitsaks hakkab jääma: alaliselt kasvaw kapital ei suurene liig kiiresti selleks, et kasvaw töowiljakus talle küllaliselt soowitawal määral jõuaks lisawäärtust juure walmistada, millest jatkaks kapitaaali kasutus ja uute kapitaaalide sünnitamiseks. Siin wõib olla ainult üks edasimineku wõimalust; kas purustada siimaalne ühiskondlik kord, eramandus, mis walmistawate jõudude arenemise seob kapitaaalita külge, ja wabastada nende jõudude edenemine sellest tingimisest, mis oli omal ajal küll mõjuw tagasihutaja, kuid on nüüd muutunud sama tugewaks takistajaks, — luua uus ühiskondlik aluspõhi, mis on walmistawate jõudude arenemisel ainult ühiskondlikke tarwidusi nõudupuunkts peaks. Wõdi minna senise korra alusel edasi ja siis — häwitada paratamata suu osa siimaalist walmistuse jõudu, häwitada suu osa rahwaste majanduslikku pshikapitaaali, suruda töölisel wõrdlemata pahematekse tingimustesse, et selle kaudu kasuprotsenti

tõsta, kuid ühes sellega panna töõjõud sidunema ja anda töowiljakuse tõstnisele surmahoop — panna sidunema majanduslik elu üleüldse.

See dilemma — käfiküsimus, teelahkmel otustaw filmapiik — määrab praeguse rahwuswahelise wahelorra ja poliitika. See sünnib Ameerikat, mis tahab wiimati nimetatud teed edasi minna, oma täiduwale ülewoolawale jõule maad otsida iga ilmakaare poole, ja kuiwõrd raske on Aasiasse edasi tungida, siis ka tagasi pöörama wana Euroopa kallale. See seletab, miks Ameerika rahulikult päält waatab, kuidas Euroopa ennast palawikuliselt uue sõja, uue kohutawa häwitusetöö vastu walmistab, ainult et ta ka ise ennast kiiresti sõjawalmis saeb, et parajal filmapiigul jekka astuda, kui wastasel endid küllalt on weristanud ja nõrgestanud. See seletab Ameerika kontsessioonipoliitikat Perfas ja Türgimaal, see seletab ta edasitungimist Jda-Siberisse.

See dilemma seletab aga ka, teiseft küljest, Rõukogude Wenemaa praegust poliitikat, mis selle läänes keewa ja wäljapurekamisele walmiwa jõu ees ennast igapidi peab kindlustama, seespidi ja wälispidi. See sünnib nõukoguwalitust omale tuge ja seljatawust otsima süält, kus loomulik wastupanek walmib Euroopa ja Ameerika laialitungimise woolule — Aasia riikidest. Seisuford paistab esimesel filmapiigul weider: ühel pool kapitalistlikus arenemises kaugele jõudnud riigid, kes sama arenemisetee edasi tormawad; teisel pool terve rida majanduslikus arenemises mahajäänud maid, kel oma kapitalistlik teekond alles ees seisab, kes ennast walmistawad eelmiste jälgedesse astuma, kuid nende eesotfas maa, mis kapitalistliku korra üleüldse purustanud ja nüüd selle korra edasikandjatega elu ja surma päale wõitleb.

See oleks tingimata sifemine wastolu, kui mitte eelmistest widadest meile ei selguks, et kapitalistlik arenemine enam kuhugile edasi mineku teed ei näe, ja sellepärast enese laiutamiseks tagasi, mahajäänud ja järehtulijate maade kallale peab tungima. Kuna need aga iseseiswalt küllalt tugewad ega organiseeritud ei ole uueaja rööwikäikudele vastu panema, siis on loomulik ja arusaadaw, et nad ühendust otsiwad ja tuge ning kaitset leiawad sellelt riigilt, kes ise nende rööwikutega meeletlikult wõitlust peab, kuid kel juba teatud wilumus on uueaja wõitluses.

* * *

Kui wõikime wabaneada maailma peatamatust askeldamisest ja kõrwalbuda wõistlemisest, walides waatepunkti kaugel ja kõrgel üle inimsõo igapäwuse, siis paistaks meile praegune maailma ühiskondlikkude jõudude liikumine suurte murdlainetena, mis on wiimaste aastate ja aastakümnete wältel oma sihti teatud määral muutnud. Nende lainete keskoht on Ameerika Ühisriikides, mille äärmiselt paisunud walmistamisejõud oma alalises kiire kasvamisese iga ilmakaare poole wõimsaid laienemiselaineid saadab, eriti ka tagasi Wana Ilma poole, kus need kokku pörkawad süält laiali tungiwate jõulainetega ja neid tagasi keerama sundides Euroopa lääneriikides hullu pöörise sünnitawad.

See pööris on teine murdlainete keskoht. Wäljapääsu otsides ja läände tungimisel teed kinni leides

pööras see wool tagasi ida poole, kuid jääl purunes wana kapitalistliku torra organisatsioon ja sündis uus ühiskondlik worm, mis juba lühike aja sedawõrd elujõuline oli, et suurest imperialistlikust häwitusest järeljäänud jõukillud kogu kogus ja — läänest tulewa murdlainete tormi tagasi löi.

Euroopa laintemurd waiibus wastu Wenemaa läänepiiri. Aga ta ei wõinud surra. Ta ainult pööras tagasi, sest kapitalistlik arenemine on meieaja tingimistes, oma praegusel kõrgusel võimalik ainult väljapoole laienemisel. Ja seega pidi tagasipööratu laine seda suuremat mõllu sünnitama, mõllu, mis teeb ja kihab, kuid ei pääse üle woolama üheski harus: idas seisab see tugew nõukogude müür, mis oma seljatagust kindlustab Aasia tõuswate ja wabadusele püüdwate rahwaste sajamiljoniliste hulkadega; läänest tuleb wõimas tagasiwool Ameerika kapitaali näol, mis sinna poole laienemise wõimataks teeb; põhjas on surunud jää, ja lõunasjegi sulub tee — sama Ameerika kapitaal oma kontseptsioonidega . . .

Selles lainetekeerastikus seisab Euroopa saatuse otjüstamine ligema aja sündmustiku päewakorras: kas purustada kapitalistlik torb ja sulada ühte suureks wõitmata nõukoguwõimaks, mis siis ulataks Ailandist Waikse ookeanini, wõi nõrkeda wastastikus häwitamis- setöös, mis wastasel korral paratamata peab lahiti puhtema uue imperialistliku sõja näol, ja siis langeba wõimetuks saagiks Ameerikast weerewale kapitaalilainele, nagu seda olid talle enesele siamaani turnatarwad, asumaad. Ja wast kaugem tulewit otjüstaks siis lõpuli- kult küsimuse Wenemaa nõukogutorra ja Ameerika ka- pitalismi wahel, selle põhiküsimuse inimsoo edaspidises arenemisekäigus. Sest ka selles oleme jõudnud otjus- tawale filmapilgule: kas uue torra taudu edasi, kau- gemale, kõrgemale, wõi wana torra raamidest lämbu- des kiratseda ja kibuneda ning minna pitalisele wälja- juremisele. Nõukoguwõimu elujõud ja kapitalistliku torra hõimised häwitawad wastolud annawad iseenesest wastuse, selle pärast on tulewit.

(Lõpp).

LENDA, WEDUR...!

„Rewolutsioonid on ajaloo wedurid“.

Lenda, lenda hiigla wedur
Läbi metsade, üle maadel
Sinust tärkab murdmata edu,
Sinust sirguwad uued aated.

Torma, wõites, linnast linna!
Werstadelõpmata nõõri keril!
Minu süda on sinu rinnas,
Sinu katlas on minu weril!

Tee on raske ja eesmärk kauge . . .
Meie ümber torm tuhiseb kauge . . .
Aga siis, kui waenlane raugab,
Wiimane kindlus meile langeb.

Puhata?... — Ei! — Jääb maakera wäikseks
Lendame edasi, wõidame päikse!
Ja kui sellestki meile wähe,
Tormame edasi — wõidame tähed!

Lenda, lenda hiigla wedur
Läbi metsade, üle maade!
Sinust tärkab murdmata edu,
Sinust sirguwad uued aated.

E. Kuus

ALEKSANDER BLOK

(Surnud 8. aug. 1921 a.)

Aleksander Blokk'i surma puhul tähendas üks silmapaistvamatest proletaarsetest kirjanikest: „Meie mälestame Blokki, kui teelahkmel seisjat XX aastasaja Hamleti“.

Selles lauses peitub sügav mõte ja sellest seisukohast tuleb proletariaadil hinnata Blokki

Blok oli kasvanud, oli oma esimesed kirjanduslikud sammud astunud wanakorra ajal, oli sellega läbi imbinud. Kuid ometi oli talle wastik see kord, milles ta elas. Ta kirjanduslik hing oli nagu raami surutud, millest asjata väljapääseteed otsis. Ta sulg oli teraw, see pääsis läbi ka tsensuri tõketest, õhutas waimustust wabameelses kodanluses, kes unistas oma wõimust. Kuid, kui Blok 14. aprillil 1918 a. oma surematu „Kaksteist“ awaldas, pööras see wabameelne kodanlus Blokile selja. Blok näitas siin awalikult, kelle poole ta hoiab ning seda oli küll, et eemale peletada temast seniseid austajaid. Blok sattus oma endiste austajate boikoti alla, kuna uus jõud — proletariaat weel Blokist täielikult aru ei saanud. Blok seisis teelahkmel.

Tarwis tunda kunstniku hinge, et sellest tragöödiast aru saada. Tarwis meeles pidada, et Blok seni austatud ja armastatud oli. Tarwis meeles pidada, et Blok ei olnud wõitleja, waid iseenes unistaja kirjanik, kui seda arwesse wõtame, siis mõistame ka miks Blok ei suutnud wälja kannatada oma endiste austajate taganemist.

Blok ei wõinud leppida ka sellega, et ta „Kaksteist“ rewolutsiooni poolt tormilisi kiiduawaldusi ei saanud. Ta ei mõistnud seda lihtsat tõelolu, et rewolutsioon ei kingi kellegile enam kestwamaid kiiduawaldusi. Wana lõhkumisel ja uue ehitamisel puudub selleks aeg.

Blok ei näinud seda. Ta oli aga esimene Wene poeet, kelle hinges oktoobrirewolutsioon wastukaja leidis, kes wana ühiskonnaga sidemed purustas ja, waatamata raskete hingeliste üleelamiste pääle, sinna enam tagasi ei pööranud.

Ta häabus wanakorra sajatuste all, häabus teel uue ilma poole.

K. D.

MERIMEESTE LAUL

Aleksander Blok

Kinkind meil' meri
Kihluse sõrmuse!
Suudlend meid meri
päiwitand palgeisse!
Mõrsjaneid,
kihländ end
sügawas meres.
Kihlat pole wete peres
merewoo kiirus.

Siin piiritu priius!
Siin surm pole hirmus!
Emeke meri!
Su rahutu weri
ikka nii jahe ja prii.
Sinuga nii
awaruumis hää.
Meiega jää!
Sinimere piitrid!

Punased kiired!
Tuulesõud soolastaw,
jõudu sa anna!
Tuulehoog joowastaw,
juukseid sa raba,
wõimsasti kann
woogude turje!
Tuuletõus waba,
sa paisuta purje!

Tõlkind Oskar Kullerkupp

WILLIAM SHAKESPEARE — SUURIM DRAAMAKIRJANIK

Renaissance (Renessaans), Euroopa waimliku elu uuesti ärkamise ajajärk keskaja pimedade, metsiku, katoliku kiriku ahelasse needitud inimsoo walgustamise aeg, andis meile pääle teiste waimukangelaste ka suurema näitekirjaniku, kes seni omawäärilist pole leidnud. William Shakespeare (Uilljäm Shekspiir) hiiglakujule draamaalal ei ole suutnud ükski rahwas teist sarnast wastu säeda. Täna wu saab sellest 300 aastat, kui Blackfriars'i teatri näitlejad Heminge ja Condell tema kogutööd esimest korda trükkis andsid päälkirja all: „*Mr. William Shakespeare Comedies, Histories and Tragedies. Published according to the true original Copies*“. Warsti pääle Shakespeare surma Inglismaal wõimule pääsew puritanism häwitas Inglise rahwusliku teatri ja mattis ühes sellega ka Shakespeare draamad. Alles poolteistsada aastat hiljem toid kuulsad teatrikirjanikud Lessing ja Goethe, kes Saksa teatri kiwinnenud Prantsuse klassilisest draamast wabastasid, Shakespeare wärsked jõu- ja wärwirikkad reálnäidendid uuesti päewawalgele ja säädsid nad nende tõsisele wärtusele wastawale kõrgusele.

William Shakespeare sündis 23. aprillil 1564 Lõuna-Inglismaal Warwickshire krahwikkonnas Stratfordi linnakeses. Käis kodulinnas Ladina koolis (algkoolis), pidi aga õppimise pooleli jätma. Kahesateistkümne aastaselt 1582 a. astus ta abiellu. 1586. a. läheb ta aga London, perekonda Stratfordi maha jättes.

Londonis algab Shakespeare'i tegewus. Algu ses olewat ta etenduste ajal publikumi hobuseid hoidnud (sel ajal sõitsid rikkad ratsa teatrisse). Siis näib ta weel etteütteleja abilene ja näitlejate sissesaatja olnud olewat. 1592 a. on ta juba näitleja, jääb sellena aga ainult kõrwalosade mängijaks. Kogu aja oli ta ühe ja sama näiteseltskonna liige. See näiteseltskond mängis esiti „The Theatre“, siis „Blackfriars“ ja lõpuks „Globe“ nimelises teatris. Ka kuninga õues esines see

näiteseltskond erikordseil juhtumistel, millest temale ka kuningliku näiteseltskonna nimi anti.

Et Shakespeare'il ärilist waimu ei puudunud, siis parandas ta oma ainelist seisukorda tublisti ettewõtjana. Kuus aastat „Globe“ teatri osanikuks olles olla ta 40—50 tuhat rbl. teeninud, mis tolle aja kohta suur warandus oli. Ka on ta midu ärilisi ettewõtteid toiminud. 1605 a. rentis ta omale Stratfordi linna maksude sissenõudmise ameti, on omale kodulinnas hulk maju ja maid ostnud ja elu lõpupoole õige jõukaks meheks tõusnud.

1613 a. lahkub ta teatrist ja asub oma perekonna juure Stratfordi elama. Eemal teatri tegewusest saadab ta waikselt oma wiimased elupäewad mööda. Ta sureb 23. aprillil 1616 a. ja maetakse suure toredusega Stratfordi Püha Kolmainu kirikusse.

Shakespeare elukäik, nii hariline, kodanlik, jätab isesuguse wõrastawa tunde järele. Nagu ei tahaks uskuda, et see ärilise waimuga ja puudulise haridusega wäikekodanlane wõis neid suuri ja sügawaid waimusunnitusi luua.

Juba warakult on seepärast kahtlusi tekitanud, kas tõesti see harimata näitleja wõis Shakespeare nime kandwate tööde kirjutaja olla. Enam kui 300 kirjate tööd on selle küsimuse kohta ilmunud. Arutul hulgal on põhjendusi ette toodud.

Tuleb tähendada, et kõige päält juba kõne all olew näitleja oma nime teistmoodi kirjutas. Ainuke tõekstehtaw allkiri näitlejalt on Stratfordi linna arhiwis ta testamendi all, ja käib, wiletsas käekirjas järgmiselt: „*William Shakspeare*“. Shakespeare (*shake* = raputama, kõigutama ja *speare* = oda), wõib olla aga warjunimi.

Küsimus on: kes ennast selle warjunime taha warjas? Mõnelt poolt tõendakse, et see sama aja kuulsam Inglise riigimees, mõtteeadlane ja kirjanik Sir Francis Bacon oli, kuid dokumentlikku kinnitust selleks ei ole.

MR. WILLIAM SHAKESPEARES

COMEDIES,
HISTORIES, &
TRAGEDIES.

Published according to the True Originall Copies

LONDON
Printed by Isaac Iaggard, and Ed. Blount. 1616

William Shakespeare kogutööde
esimese wäljaande tiitlileht

Teisest küljest räägib Shakespeare kui näitleja poolt see, et tema töodes leidub arutu hulk näpunäiteid ja õpetusi näitlejatele, mida ainult inimene anda võib, kes näitelawa eluga täiesti tuttav on. Ka ei ole tema näitemängude ained algupärased (pääle ühe), waid laenatud endistelt töödelt. Seks on jutustusi ja romaane, isegi wanemaid näitemängusid tarwitatud.

Meie ei taha siin seda isiku küsimust pikemalt jälgida, sest meile ei ole tähtis isik, waid töö. Kindel on aga üks: kirjanik, kes Sh. nime all ilmunud tööd lõi, pidi oma aja teaduse kõrgemal tipul seisma ja hingeelu salajamatesse peensus-tesse tunginud olema, et ta kui kirjanik ja kunstnik neist teadmistehallikaist wõis äärmiselt rikkalikku ainet ammutada omaaja kõrgemate kunsti-tööde loomiseks.

Shakespeare 154 soneti ja kaks proosatööd, mida omal ajal õige huwitusega loeti, on praegu ainult weel kirjandusloolise materjalina tuntud. Selle wastu on aga tema 37 suurest näitemängust terwe rida oma kõrge luulewäärtusega tänapäewani klassikatöödega näitelawal püsinud.

Et Shakespeare draamasid õieti hinnata, nende struktuurist aru saada, peab tundma tolleaegset elu ja seda teatrit, millele Shakespeare kirjutas. Goethe ütleb wäga tabawalt: „Mis on biograafi tähtsam ülesanne. — Näidata inimese wahekorda oma ajaga, oma ümbruskonnaga, millest ammutab ta oma mõisted ilmast ja inimestest, ning kuidas ta kunstnikuna nendega oma ümbruskonda uuesti waldab.“

Keskajal jumalateenistusest wäljakaswanud müsteeriumide ja miraaklide draama oli ka Inglismaal omale asupaiga leidnud. Kuid 16. aastasajal hakati puritaanlikus kitsarinnaluses nende wastu wõitlema, nii et Heinrich VIII. nende ettekande 1538 a. Canterburys ära keelas, luba andes ainult ilmalikke draamasid ette kanda. Teiselt poolt hakkas renaissance wanaaja kunsti mõju ka Inglismaal ikka enam pinda leidma, millest uus teater sündis, mis Londoni maitsehimulisele ja eluröömsale publikumile wastawam oli. Näitlejad, kes ennem hulguste kirja loeti, said Elisabethi walitsuse ajal jälle kodanikuõiguse. Mõne suure mehe kaitse all olles ja selle teenijate nime kandes, said nad luba pikemalt asuma jääda ja kindlaid teatrisid ehitada, endiste ratastel ümberweetawate balagani näitelawade asemele. 1576 ehitas James Burbage esimese sellelaadilise teatri „puust, sawist, lubjast ja telliskiwisest“ ja XVII. aastasaja esimesel poolel oli Londonis juba üheksateistkümmend teatert. Et Londonis sel ajal puritaanid linnawalitsust juhtisid, ei lubatud teatri linna ehitada, waid teisele poole Thamesi jõge olewale Winchesteri piiskopi maatükile, kes oma maad kõiksugustele „mustadele“ ettewõtetele rentis, nagu awalikud majad, kõrtsid, tsirkused jne. Siin asusid selle aja kuulsamad teatrid „Luik“, „Roos“, „Punane härg“, „Lootus“, „Globus“ j. t.

Näitelawa sai oma kuju röödudega ümbritsetud Inglise kõrtsiöuest, kust teater üle oli kolunud. Teatrisid oli kahte tüüpi: wanemad lahtised, milleles päältwaatajate ruum katmata oli ja pärastpoole ehitatud katusega majad, mida küünaldega walgustati ja kus ka õhtuti ning ööseti etendusid wõis anda. Harilik etenduste algus oli aga päälөлune kella kolme paiku.

Lahtistes teatrites seisis neljakandiline ilma näiteseinadeta näitelawa tugewatel tammepuust aluspalkidel, tagumise küljega wastu teatrihoonet tugeses. Owaal ringis ümber näitelawa olid kolm korda röödusid ja looshed, mis suurtsugusema publikumi jaoks olid määratud. Ülemine röödu oli õlgkatusega kaetud. Suurem osa päältwaatajast seisis aga prügitamata öues lahtise taewa all. Tagumine osa näitelawast oli tugewail sammastel seiswa katusega kaetud, kus näitlejad halwa ilma ajal mängisid. Näitelawa tagaseinast wiisid kaks ust kinnisse ruumi, kus näitlejad endid riide panid, rekwisiite hoiti jne. Selle pääl oli röödu. Dekoratsioonid ei olnud mingisuguseid. Sellest on ka arusaadaw see piltide rohkus tolleaegseid tükkides, ei teinud ju mängukoha wahetamine mingisuguseid raskusi. Aitas sellest, kui mõni näitleja teatas, ehk eriline tahwel selleks wälja pandi, et tegewus sünnib kas Greekas, Roomas, Inglismaal, kas näitelawa peab kujutama metsa, linna, tuba ehk lossi. kõik muu oli päältwaatajate ettekujutuswõimu hooleks jäetud. Sinine waip, mis üles riputati, tähendas päewa, must — ööd. Kui mõnda kõrgemat kohta näitelawal kujutada taheti (näituseks palkoni „Romeo ja Julietes“), siis tarwitati seks näitelawa tagaküljes olewat röödu, kui tornis mängida tuli, ronisid näitlejad teatri hoonet ehtiwa torni otsa, mille tipul lehiw lipp Londoni elanikudele teatas, et etenduse päew on. Ainuke asi, mis maksma läks, olid kostüümid, nende pääl kulutati suuri summasid.

Naisterahwad sel ajal näitelawal ei esinenud, nende osa mängisid noosedmehed ja poisikesed, ka ei olnud näitejuhti selle sõna praeguses mõistes, waid näitlejad määrasid ise omawahel tege-wuskawa ja harjutasid üheskoos.

Kuigi tolleaegne ettekanne meie aja nõuetele enam ei wasta, oli siiski sel ajal näitekunst Inglismaal kõrgel astmel. Igatahes olid tolleaegsed Inglise näitlejad juba tõsised inimeste kujutajad: nemad oskasid oma osasid iseloomustada. Realism, mis mitte ainult kosüümides ei esinenud, kihutas näitlejaid loomulikule ettekandele. See läks isegi liialdusteni, mis wiimati groteskset koomikat ja julme weriseid ettekandeid pakkus.

Teatri publikum oli tol ajal üldse sugu-teistsugune praegusest. Kahel pool näitelawa istusid jõukamad ja mõjuwamad isikud, looshedes asusid nende naised, kes näokatteid kandsid, osalt kõlede tuule wastu, osalt seepärast, et tarwis punastada ei olnud näitelawa nilbuste ja roppuste pärast. Esimestes ridades asusid aga awalikud naisterahwad, kellel siin kõige parem kauplemise koht oli. Öues, näitelawa ees, asus aga suurem

osa publikumist, kes ettekande ajal sõi, jõi, kiskles, kaarta mängis. Kui ettekanne ei meeldinud, pilluti näitlejaid söögi järestega. Juba Shakespeari ajal oli Inglismaa teater skandaalide paik.

Teaateris, mis oli ilmalikuks muutunud, omandas ülekaalu rahvuslik naljamäng, mis veel hoogu sai Itaaliast sissetoodud „*Commedia dell' arte*“ jantidest. Näitekirjanikke oli tol ajal lugemata arv, suurem osa nende töödest on aga ajajooksul kaduma läinud. Kõige andelisem on küll Christoph Marlowe, Shakespeare eelkäija ja teerajaja. Kahjuks suri ta noorelt, enne 30. eluaastat.

Shakespeare töödest ülewaadet tehes teeb raskust see, et nende loomise järjekord teada pole. Kuid siiski on uurimiste waral võimalikuks saanud neid töid kolme suuremasse ajajärku jagada. Esimesel ajajärgul on ülekaal ajaloolistel kurbmängudel, teisel — romantilisel lustmängul ja ajaloolisel näitemängul, kolmandal — romantilisel kurb- ja näitemängul. Esimesel ajajärgul on kirjanik veel järeloomaja eelkäijatele, isegi eelmiste tööde ümbertöötaja, teisel ajajärgul hoiab ta veel

dud. „Tahtejõud ja mõistus tunnistawad temas walitsejat, egoism, armuta olek muudawad teda kurjuseks, aga kawal wagtsemine ja dämöoniline waimlik wäledus ühes karu wahwusega lasewad teda alguses upsakalt ja kindlalt üles astuda ning lubawad teda kaotuse järele wõllanalja teha“. Traagiline ja komiline element segab end igas draamas, on nagu ahela lülid üksteisega seotud. Jõhker, kiimaline kelm Falstaff ilmub tema näidendites kui koomiline isik, kui wari, mis elu heledamaid külgi walge ette aitab tuua. Shakespeare oskab inimeste hinge wäiklusi, aga ka nende sügawamaid kiresid kiirgawais wärwes esile tuua. Ajaloolised näitemängud Inglise ajaloo kirjutas ta oma loomingu esimesel ja teisel ajajärgul; wiimasel perioodil wõtab ta oma ajalooliste tükkide aine Rooma riigist. Ka neis tükkedes katsub Shakespeare võimalikult ajajoolist töde jälgida, üksikute isikute traagilist saatust kujutades neid teatud rahwakihtide ja ideede esitajatena kannatada, kaotada ehk wõita lastes.

Ajaloo traagikast pööras Shakespeare aga ikka enam ära üksikute iseloomude süwendamisse.

Peterburi-Wiiburi poole klubi spordiringi initsiatiwgrupp

Naisgrupp

Meesgrupp

puht fantastilist ja ajaloolist elementi üksteisest lahus, kolmandal asub ta aga wabalt, algupäraselt ja iseseiswalt aine käsitusele, ning töötab kunstniku iseteadwusega.

Esimesel ajajärgul töötab Shakespeare omaegiste näitekirjanikkude eeskujul, et ajale ja maitsele wastaw olla. Siia kuulub „Titus Andronicus“, mis täiesti Marlowe stiilis on käsitatud. Werised sündmused, jälgid tapmised järgnewad üksteisele, kuri saatuse purustab kõik hää ja ilusa, inimesed on ainult saatuse mängukannid. Hispaania lustmängu järeloomamisel on „Mõlemad weroonlased“ loodud, kuna „Perikleles“ ühte Aleksandria luuletaja wana romaani dramatiseeritakse.

Tema ajalooliste tööde pääwärtus seisab karakteriseerimise terawuses ja järjekindluses. Üksteisele järgnewates piltides kirjeldatakse Inglismaa wõitlust Prantsusmaaga, kui ka kodusõda walge ja punase roosi wahel. Kõrguspunktile jõuab ta küll „Richard III.“. See on üks huwitawamaist ajaloolistest kujudest, mis kunagi loo-

Kõigis tema suurtes töödes langeb pääraskus iseloomude kujutamise pääle. Nad loowad endale ise saatuse ja imewääriline, mitmekesine on see wiis, kuidas kirjanik traagilist konflikti sünnitada ja süwendada oskab. Tema „Romeo ja Juliet“ on armaatuse ülemlaul. Siin on saatuseks loitew kiredede leek, mis inimesi häwitab, kui need temast wallatud saawad. Keegi enne ega pärast teda ei ole õitsewat, õrna noorusearmastust sarnasel luulel ülistanud. Kirjanikul on siin korda läinud südamepuhtust ja kujutuswõime tuld, mahedust ja ägedat kirge suureks ideaalseks piidiks ühte sulatada. Mis lõunamaa kewades nõiduwat, mis ööpiku laulus wõluwat, mis puhkewas roosis iharat, see on selles draamas esitatud. Magusus ja kibedus, armastus ja wiikamine, wallatud tujud ja sünged aimdused, armastusekallistused ja puusärk, eluküllus ja enesehäwitus — see on siin kõik ühendatud, sarnasel imepärasel wiisil, et see kõik kui üksainus armuohke kuuldu.

Üleminekul teisest kolmandasse ajajärku löi Shakespeare hiljem nii palju waielusi sünnitanud

„Hamletit“. Walmiwa nõdrameelsuse kirjeldamine, kelle ütelnuste wahelt sügawad tõeterad kuulduwad, see on probleem, mis kirjanikke on alati külge tõmmanud. G. Karpeles wõrdleb „Hamletit“ tragöödiat romantilise maakohaga kuu-paistel heledate kaljutippude, pimedate kuristikudega, kuhu üksikud heledad walguskiired langewad. Saladuslikult seisab ta meie ees, ja ei ole ime, et igaüks, kes tema wõluwasse nõiaringi sattub, keda mõistatust omawiisi selgitada katsub. „Hamlet“ on kirjaniku usutunnistus, siia on ta kõik mahutanud, mis teda waewas, mis teda surus ja tõstis.

„Hamletile“ järgnewad „Lear“, „Othello“ ja „Macbeth“, Shakespeare küpsemad tööd. Nende wäärtus seisab selles, kuidas kirjanik säälikiresid esitada ja iseloomusid kirjeldada on osanud.

Shakespeare wiieist suurest kurbmängust on dramaatilisel kõige wõimsam ja psükoloogilisel kõige meisterlikum „Macbeth“. Siin kirjeldatakse algjõulise tugewa tunde wõitlust wõimsa isemeelse püüdega, mis kättemaksule aluseks on ja häwitusele wiib.

Shakespeare on ka fantastilisi lustmänge ja karakter-komöödiad loonud. Kergel, lõbusal, mängiwal toonil on siin armastus kui elu tõukejõud esile toodud, aineid luuleilmast ehk tõelisest elust wõttes. Sama suur kui tema traagiline paathos, on ka koomiline mõju, mida Shakespeare oma lustmängudes saawutab. Tunnistus tema luulegeeniuse ürgjõust, et ka need kujud näitelawal wananenud pole. Kõige paremad tema lustmängudest on küll „Suweõõ unenägu“ ja „Mida

teie tahate“, mis oma kunstilise täiuse ja luulelise mugawuse poolest kõigist teistest üle ulatawad.

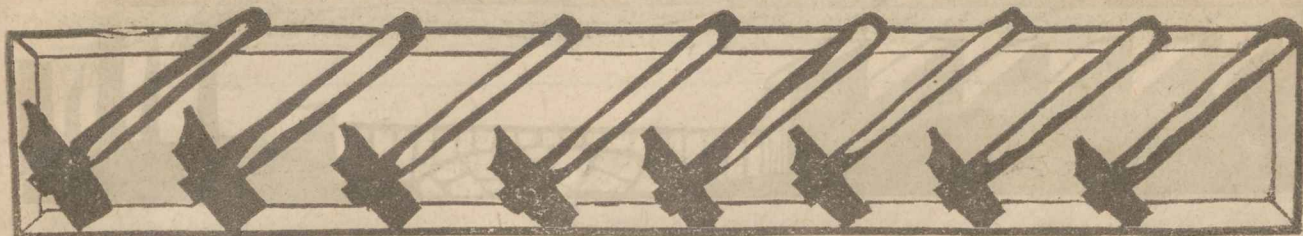
Lõpuks on weel mõned romantilised draamad, nagu „Weneedigu linna kaupmees“, „Mõõt mõöduga“, „Cymbeline“, „Torm“ ja „Talwe muinasjutt“, mis paistawad traagilisele konfliktile rajatud olewat, kuid mille konflikt õieti arusaamatuse pääl põhjeneb ja selle lahendamisel selgineb.

Tema näidendite lõputoodanguks on fantastiline „Torm“ (*The Tempest*). Selles näitemängus nagu jätab kirjanik näitelawa ja luuleilma jumalaga. Prospero, kes oma nõiakeppi mahamattes ja tarkuseraamatut merde uputades saarelt lahkub, maha jättes oma lõbuse waimu Arieli (luule) — on Shakespeare ise.

Ei pea mitte mõtlema, et Shakespeare ain-sam omal ajal oli. Meie siit eemalt näeme ainult kõrgemat mäetippu, kuid selle ümber oli hulk madalamaid kõrgustikke, mille najale tugedes see hiiglane nii kõrgele sirguda wõis. Shakespeare suur teene seisab selles, et ta Inglise näitelawa hoidis wanailma kunsti walest arusaamisest ja liialdatud järelahwimisest, nagu sellesse Romaani rahwaste teatrid sattusid. Tema eeskujul hoidis Inglise luule oma arenemisejõu alal ja tuli ikka jälle loomulikkuse teele tagasi. Wana ja uue aja wahel oli ta tõsine uue aja luuletaja, kes loowas luules wabat teguwõimu, uusi kõrgusid otsiwat mõtet ja endist luuleilma siduda oskas. Shakespeare on üks neid suurtest waimlikkudest warandustest, mida walgustusajajärk inimkonnale on pärandanud.

Spectator

MÈRE KALDAL

I

Mängivad väledad tuuled
sinisel merewool,
wallatul hool
lainesse suruwad huuled.

Wabiseb silmpiiril wirwe,
sätendab sinetus . . .
Ähmane winetus
kumestab liiwase perwe.

Weeredes püsiwas rahus
kiiresti kaob,
kaldasse waob
laineke, käharpää wahus.

II

Kohad igawest, meri . . .
Igawest uus
sinine ääretus.
Lainetab tuline weri.

Nooruse wannet me wandund
kaldal seisates;
waljult hõisates
tulise hingega andund

purjuka ehitustöösse;
winnand mastid ju üles.
Purjuka süles
särawat tuld wiime öösse.

Kohad igawest, meri,
igawest uus
kõne su suus.
Igawest põleb me weri.

Ain Rannaleet

MISSUGUNE PEAKS TÖÖRAHWA NOUETELE WASTAW KIRJANDUSLIK LOOMING OLEMA

R. W.

Proletaarne kunst, „proletaarne teadus“ — kas pole see mitte tavaline punase sildi kleepimine wanade, igawesti muutmatu püsiwate mõistete külge, ilma neile uut kuju wõi mõtet andmata. Eks seisa ometi — nagu tõendatakse — kunst ja teadus väljaspool klassiwaheseinu ja ole uniwersaalsed, internatsionaalsed mõisted, milledesse ei rewolutsioonide ega aja hammas peaks hakkama. Kas ei ole Praxitelese, Michel Angelo, Rodini, Homeruse, Goethe, Tolstoi tööd ühesuguse kunstilise wäärtusega proletaarlasele, haritlasele ja kapitalistilegi? Wõi tahab proletariaat Püthagorose, Kopernikuse, Einsteini teooriaid oma klassinõuetele wastawalt täiendada ja muuta? Kas pole ehk küsimuse säärases wormis ülessäädmine ainult enamline kõigest üldisest ja harilisest eraldumise püüe?

Kas on aga kunst ja teadus tõepoolest nii wääramatud absoluutsed kõigile waidlemata wastuõetawad mõisted, kui meile kodanlus on õpetanud? Kuna teaduse, iseäranis ühiskonna teaduse, klassiline tagapõhi, sellelt seisukohalt tõsiasiade wõltsimine, ebameeldiwate ja walitsewa klassi huwidele mittewastawate faktide surnukuwaikimine, üsna üldiselt tunnustatud, walitsewad kunstiküsimustes weel laialt endised põhimõtted: kunsti ja ilu tunne olewat kõigil arenenud maitsega inimestel ühine, ilu olewat absoluutne algtõde ning asjatu olewat ta kallal kangutamine. Kuidas on sellega lugu tõepoolest?

Peatume selkorral wähe kirjandusliku loomingu juures.

Nagu teada, mõistetakse kunsti loomingu all üldse tegewust, mille kaudu tunnetega wastuõetawate wahendite abil — joonte, wärwide, häälte, sõnade ehk liigutustega — teises isikus ellu kutsutakse samu tundeid, mida looja kunstniku hinges mingi sisemine ehk wälimine tähelpanek äratnud. Järjeliselt on kunstiteos kunstniku tunnete, meeolelude ehk läbielamuste wäljendus meeltega wastuõetawates wormides.

Kirjanduslikus loomingu on wäljendamise abinõudeks paberile pandud sõnad ja laused. Tähelpaneku aineks on kirjanik-kunstnikul, nagu igal teiselgi kunstnikul, kõige päält teda ümbritsew maailm ta kõige mitmekesisemate nähtustega.

Elust wõetud toorest materjaalist walmistab kunstnik oma wõimiste järele kunstitöö. Kunsti-

töös edasiantawad tunded, kogemused ja läbielamused walmiwad pääasjaliselt kolme teguri mõjul; mõistusega loodud kunstitöö kannab asjalikkuse ilmet ning äratub meis kõigepäält mõtteid; tunnete otsekohe mõju all tekkinud teos äratub teisteski tundeid, ning kutsub teatud nähtuse kohta ellu kas poolehoidu, wiha, kaastundmust, wastikust, põlgust, armastust jne.; fantaasia ehk ettekujutuswõimu mõjul tekkinud kunstitöö kutsub esile teisteski kunstniku poolt nähtud fantastilisi pilte. Need kolm päätegurit moodustawad kirjandusliku kunstitöö selgroo. Suurema osa kunstitööde juures esinewad ülemalnimetatud tegurid ühiselt, andes ainult teatud ülekaalu ühele ehk teisele. Siis on juba kunstitöö nautijast, tema kalduwusest ja loomulaadist, kas wõtab ta kunstitööd wastu mõistuse, tunnete ehk meelekujutusega.

Kuid kui rikkalik ka ei oleks elukogemuste, tunnete ja fantaasia kaasabil kogutud materjaal, kui uued, algupärased ja wärsked looja kunstniku mõtted ja tunded, on kõigest sellest siiski wähe kunstitöö loomiseks. Wõib olla ülitundeline inimene, uniwersaalsete teadmistega, saajaastase elukogemusega ja kõige tulisema mõtteleknuga — kõik see ei tee weel kunstnikuks. Alles oskus oma mõtteid, kogemusi ja fantaasiaid wormi walada teeb kunstniku. Kunstnik peab kõige päält oskama kunstitöö tehnikat, ta peab tundma kompositsiooni ja stiili. Tarwis on elust kogutud aineist luua kokkukõlastatud kuju, pilt, wiis järjestada neid aineid teatud efektilikkusega, mis annaks tööle pinewuse ning kütkestaks sellesse tähelpanu ja huwi.

Kompositsiooni (kokkupanu) ja ainete käsituse poolest jagunewad kirjanduslikud tööd mitmesse osasse, milledest tähtsamad: eepiline ehk jutustaw töö, milles kunstnik ainult kirjeldab teatud sündmust ehk nähtust ilma sellesse isiklikke tundeid põimimata ja oma mõtteid ja arwamisi asjade käigu kohta awaldamata. Oma isiklikke muljeid, tundeid, mõtteid, meeolelusi awaldab kunstnik lüürlises töös. Draamas aga laseb ta loodud kujusi otsekohe tegutseda, näidates kuidas inimese tunded ja mõtted muutuwad tegudeks, mis oma kord mõju awaldawad inimese saatuse pääle.

Niihästi eepiline, lüürliline kui ka dramaatiline töö wõib kirjutatud olla kas seotud (riimitud) wõi lihtkõnes. Rütmiline worm, milles hääle tõus ja mõõn kindlas järjekorras esineb ja mis harilikult

omane seotud kõnele, on kõrgem kirjanduslik kunstivorm, mis tingitud tarvidusest luulekunsti tantsu ja muusikaga kokkukõllasse viia.

Mis puutub seni ettetoodud üldistesse kunstiloomingu põhijoontesse, siis leidub siin küll waevalt miskit, mille wastu töörahwa seisukohalt waa dates waielda ehk erilisi nõudeid üles säada wõiks. Töörahwa nõuetele wastaw kirjanduslik kunstitöö wõib walatud olla kõigisse ülemal nimetatud wõr midesse ning mõjuda niihästi mõistuse, tunnete, kui ka meelegujutuse ehk kõikide nende päale korraga.

Teine on aga lugu kunstitöös tarwitatawate ainete käsitlemisega, stiiliga, ja küsimusega kunsti ülesannetest.

Kunstnik loob ümbritsewast ilmast ja elu nähtustest kogutud toorest materjaalist kujuliselt midagi täiesti uut ja omapärast. Selles on kunsti personaalsus, isiklikkus. Olgu kunstitöö aine wõetud kas ajaloo, ühiskonna, looduse ehk fantaasia wallast, ikkagi kannab see kunstniku ümbertöötamise pitsarit, mis nähtawalt esineb kunstniku stiilis.

Kunstitöö stiili all mõistame hariliselt tooresmaterjaali ümbertöötamise wiisi ja laadi, mis kõige päält silma paistab kunstniku seisukohast käsitataw aine wastu. See wõib olla kas asjalik, objektiivne, kui kunstnik käsitatawat ainet, objekti, harilistes elamustingimustes korrapäraselt, nagu iseenesest, areneda laseb, wõi jälle isiklik, subjektiivne, kui kunstnik oma isiklike tundeid awaldab ehk tunnetest aetuna teatud nähtuste päale reageerib. Ühel ajal edasi andes kõiki saadud muljeid, meeleolusid ja luues seejuures tõelist pilti reaalsusest, sünnib impressionistlik kunstitöö, mis just tunnete päale peab mõjuma.

Kõige suuremaks teguriks kunstitöö kujutamisel on aga kunstniku wahekord ideaalide ja tõelikkusega. Ideaalide käsitlemine ongi, mis kunstnikku seob teda ümbritsewa ühiskonna, klassi, rahwuse, ajajärgu, partei ja rühmitustega. Igal rahwal, klassil, isegi igal ajajärgul on omad ühiskondlikud, poliitilised, üldkultuurilised ideaalid, milledele ta kunstitöölt wäljendust ja kajastust nõuab. Sedawõrd kuidas kunstnik neid ideaalisid käsitab, leiab ta tunnustamist ja wastuwõtmist ühe wõi teise klassi, kihi, ajajärgu juures. Mida kitsam kunstitöös käsitatawa ideaali ulatus ajalisel ja ruumilisel, mida enam ta esitab silmapilgu wõi kitsa — olgugi walitsewa — kihi erihuwisid, seda kitsam on kunstniku tunnustamise piirkond.

Neil põhjustel jääb tööline täiesti külmaks kodanliku ajajärgu suurtegi kunstnikkude tööde wastu, kui need ei ole ideeliselt wastuwõetawad töölikklassi ideoloogiale.

Igat kunstitööd peab kandma teatud idee, ta peab idealiseeriw olema. See tähendab: kunstitöö peab rahwuse, klassi ehk teatud rühmituse poolt ideaaliks ülesäetud eesmärgi kehastamise poole püüdma ehk selleks teed näitama. Ideaalita ehk sellele sihtimata pole kunstitöö, isegi kõige reaalsem, mõeldaw. Kunstnikust oleneb ainult,

kui suurel määral ta oma tööd idealiseerib, mis suguses stiilis ta selle loob.

Kinni pidades tööoludest ja kirjeldades pääasjaliselt elu warjupooli, selle inetust, mustust, koledust, ilusat ja ülewat ainult möödaminnes puudutades, loob kunstnik oma töö n. n. naturalistlikus stiilis. Seda stiili on kodanlikud kunstnikud kõige sagedamini käsitanud tööliste ja talupoegade elu kirjeldamisel, sest arwele wõttes tööliste ja talupoegade madalat hariduslikku järke ja majanduslikku wiltsust, wõimaldasid nimetatud alad kõige paremini selle stiili „täiusele“ wiimist.

Realistlikuks muutub stiil, kui kunstnik mitte ainult igapäewase elu ja selle nähtuste inetust, pimedust ja mustust ei kirjelda, waid samuti ka elus leiduwale kaunile, ülewale ja päiksepaistelele omas töös ruumi annab ning seejuures tööd enam-wähem idealiseerib.

Andudes aga täieliselt ideaalide kehastamisele, pöörates seejuures wähe ehk ei sugugi tähelpanu tõsiolude päale, loob kunstnik oma töö idealistlikus (romantilises) stiilis, mil puhul ta töö loomisel muutub kõigest igapäewasest kõrgema ja parema poole püüdwaks idealistiks, kes waimus wäljaspool tõelikkust elab ning ihu ja hingega uue parema ilma loomise unistusile andub. Idealistlik stiil muutub fantastiliseks, kui kunstnik tõsiolude päale mingit tähelpanu ei pööra, waid ainult oma unistuste ja ideede wallas wiibib.

Need oleksid tähtsamad kirjanduslikud stiilid, milledega iga kirjandusliku kunstitöö lugemisel tegemist tuleb teha. Missugune neist aga oleks kõige enam wastaw töörahwa nõuetele, missuguses stiilis peaks kirjutatud olema töö, et see kergemini arusaadaw ja wastuwõetaw oleks seni kirjanduslikust kultuurist ja haridusest eemal hoitud ja alles hiljuti wõidule pääsenud töörahwale?

Enne selle küsimuse lahendamisele asumist peatume wähe kunsti ülesannete juures üldse.

Samuti kui stiili küsimuses, walitsewad ka siin kõige mitmekesisemad teooriad. Tähtsamad nendest oleksid: l'art pour l'art — kunst kunsti enese pärast. Kunstil ei olewat üldse mingit ühist poliitiliste, ühiskondlikkude, kõlbliste ja üldkultuuriliste ideaalidega, see olewat waba kõigist ideelistest kammitsatest ja püüdwat ainult ühe eesmärgi poole: rahuldada kunsti instinkti inimeses. Teiselt poolt aga tõendatakse: kunst peab olema ainult abinõuks ja tööriistaks kõrgema kultuurilise arenemise poole püüdmisel ning sarnasena peab ta ühiskondlikkude, poliitiliste ja kõlblikkude ideede teenija, propagandeerija ja süwendaja olema.

Nii ühe kui teise teooria otsekohene jälgimine wiiks aga rappa, sest kuigi kunstnik töö loob sise misel tungil — kujutada hinges tekkinud ideed, ilma et seejuures wälisilma surwet tunneks, tuleb ometi meeles pidada, et see teatud ühiskondliku idee kajastus on, ning kunstnik ise ühes oma loomingu lihtsalt selle idee propagandeerijaks muutub, kuigi enesele teadmatult. Teisest küljest on enam kui loomulik, et ühiskond seesugust

wõimast abinõu nagu kunst, oma ideaalide teostamisel kasutama peab.

Sellest seisukohast välja minnes tulebki otsustada: missugune peaks olema töörahwa nõuetele wastaw kirjandus-kunstiline loomine.

Kõige päält peab see ideeliselt wastama töörahwa ilmawaatele — peab olema materialistlik, waba igasugusest hauatagusest õudsest müstikast, metafüüsikast. See peab kehastama töörahwa ideaale, mida see oma ideeliste juhtide läbi väljendanud. Kirjanduslik kunstitöö peaks nagu illustreerima, kuidas kõikide maade tööliste ühinemine teostub, peaks piltlikult näitama, missugune näeb välja maailm, kui seda walitseb töö, aga mitte saagiahnus, peab kujutama tööliste tundeid, ägades kapitalismi kütketes, wabaks rabelemise katsetel ning lõpuks luues uut waba ilma. See peab kujutama ja idealiseerima tööliklassi wabaduswoitlust, fikseerima ta liikmete kangelastegusid, oma elu kaalu pääle pannes ja ohwriks tuues kogu klassi eest. See peaks rahuldama aga ka ilutunnet. Töölist rahuldab aga ainult see, mis wastab tema hingeelule, tunnetele ja waimlisele arenemisele.

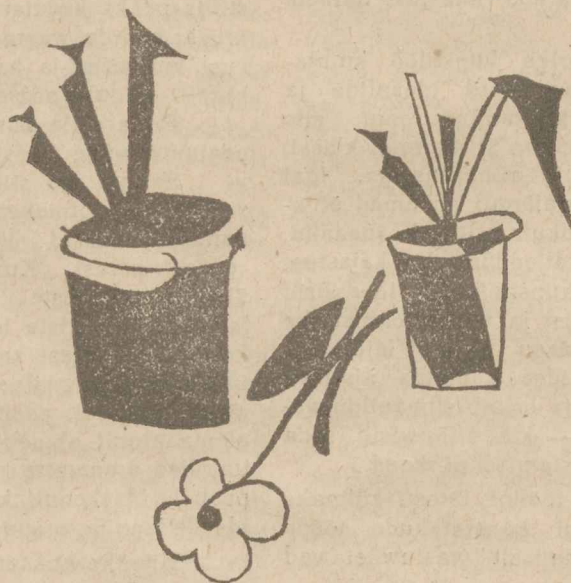
Seepärast tuleks kunstitöö ained wõtta töölistele ligidal seiswast ümbrusest, aga mitte eksoo-

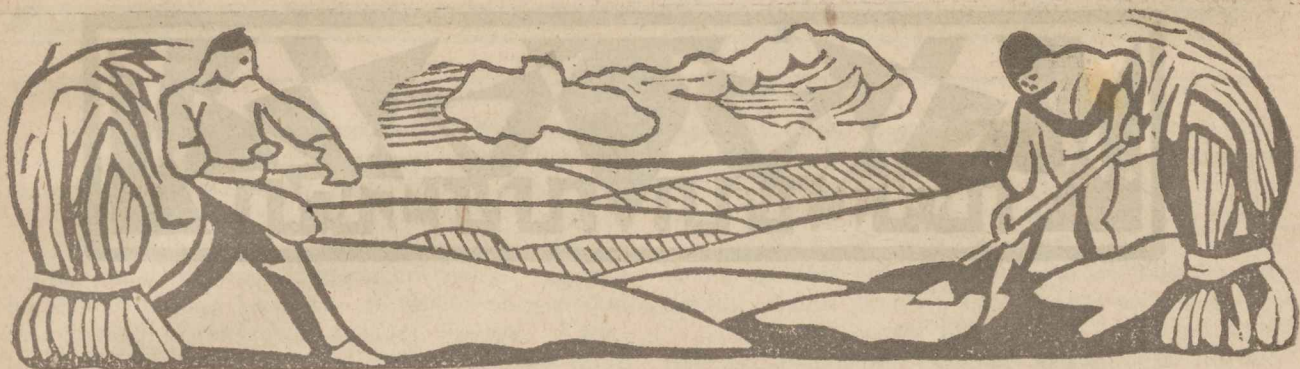
tika ehk fantaasia wallast. Niisugune kunstitöö peaks kujutama igapäewase elu nähtuseid, röömusid, kurbe ja helgeid elupilte, läbielamusi, mis seotud ühiskondlikkude huwidega.

Sellest oleneb stiilgi. Esimeseks nõudeks siin oleks: tõelikkus, stiilikindlus, ehtsus. Sest kõik mis tehtud, otsitud, loomuwastane, wale, mõjub reaalselt wõitlewa töörahwa pääle kunstist eemaltõukawalt, ebaustawalt ja ei awalda soowitud mõju. Näib, et kõrgete ideaalide teostamisele püüdwa, wast alles kirjandusliku kultuuri allikatele pääsnud materialistliku ilmawaatega klassile praegusel momendil kõige enam wastab kergelt idealiseeriw realistlik stiil, sest oma drastilise awalduswiisiga on see kergemini wastuwõetaw, kui mingi teine.

Kuid see näib ainult praegusel momendil nii olewat. Täiesti wõimata on ette arwata, missugune saab lõpuliselt töörahwa nõuetele wastaw stiil olema.

Missugune see ka ei oleks, ühes wõib iga proletaarne kunstnik, kirjanik kindel olla: õppida tuleb elust enesest, sest see on tõsi igawest. „Grau ist alle Theorie, und grün des Lebens goldner Baum“ (hall on teooria, haljendaw kuldne elupuu. Goethe — „Faust“).

KUI PALJU...

Kui palju ilmas on umbseid mõtteid,
eelarwamist, wäärusku, sekte, waateid!
Kui palju elus on wõltse wõtteid
ja ebamääraseid eluaateid!

Kui wargsi leidwad nad elus pinda
ja halwawad tihtigi erksa leegi,
ja, ah, kui sügawalt poewad rinda,
et lahti hõlpsasti ei saa keegi.

Kui suureks tõkkeks nad uuele tööle! —
Kes küll nende ulatust, kandwust mõödaks? —
Kes wiiks kõik wäärmõtted elujõele
ja manaks murdwate lainte söödaks!

Kus wõim, mis hoobilt teeks õnne haljaks,
mis korraga rinnadki roostest nühiaks,
mis hiilgest, ilust teeks ahwid paljaks
ja pidult korjused wälja pühiks!

Ah, olud — otsuste raudne täitja.
Küll olud tõpragi targaks muudaks.
On waja waid siht ja sihinäitja
ja aated, mis inimest weenda suudaks.

Ed. Jürginfeldt

PÄIKESE SÜSTEEM

I.

Täheteaduses — astronoomias nimetatakse päikese süsteemiks süsteemi ehk päikese korda teda ümbritsewate planeetide, langewate ja kaastähtedega.

Kõik need taewakehad liiguvad ümber päikese ja nende elu ja liikumine oleneb tema kiirte jõust.

Ilmaruumis, kuhu meie päikese süsteem ära kaob, on olemas sadasid ja tuhandeid teisi päikese süsteemisid, mis koos seisawad samuti päikestest, planeetidest ja nende kaastähtedest.

Paljud neist päikestest on mitukorda suuremad meie omast. Ja kui me neid hiigla päikese süsteemisid ei näe, siis ainult seepärast, et nad meist väga kaugel asuwad.

Meie planeetide ja teiste päikese süsteemide wahel on olemas määratu lõpmatus!

Walgus, mis edasi tungib 300 wersta kiirusega sekundis, jõuab meie juure lähemast päikestest — tähest nelja aastaga! Kuid see on ainult kõige lähem täht ilmaruumis. Teistest päikestest — tähtedest ilmaruumis jõuab walgus meieni kümnete ja sadade aastate jooksul.

Waatame eesvalt siis seda süsteemi.

Ruum, mida meie päikese süsteem oma alla wõtab, on umbes 20 miljardi wersta ulatusline.

Tema keskkohaks on päike, hiiglasuur gaasikera, mille läbimõõt üle miljoni wersta.

Selle walgusekera ümber liiguvad 8 tähtsamat planeeti, umbes tuhat vähemat ja hulk komeete.

Kõige lähemal päikesele asub planeet *Merkuurius*, wäike maailm, oma suuruse poolest kaks korda vähem maakerast ja wähe suurem kuust. Tema läbimõõt on täheteadlaste wäljarehkenduste järel 4800 wersta, kaugus päikesest 54 milj. wersta.

Planeet Merkuurius asub päikese lähedal, käib tema ümber ja ei lähe temast kaugemale. Harilikult wõime teda näha päiale päikese loojaminekut ehk hommikul pool tundi enne päikese tõusu. Selle läheduse tõttu päikesele, waatamata et ta väga hele täht, on teda väga raske näha.

Ainult päewa ajal on teda kerge astronoomiliste pikksilmadega näha. Ja waatlemisel ei ole raske märgata, et Merkuuriuse wälimus, samuti nagu meie kuugi, muutlik on. Wahest paistab ta sirbi, wahest poolkuu, wahest täie diskuse kujulise. See tuleb sellest, et ta ümber päikese käib. Huwitaw on see, et Merkuurius ei käi ümber oma

telje, waid alati ühe ja sama küljega päikese poole pööratult asub.

Täielise ringi ümber päikese teeb Merkuurius 88 päewaga.

Waatamata, et planeet päikesel lähedal asub, on korda läinud tähele panna tema pääl tumedaid plekkisid.

Teine täht läheduse poolest päikesele on planeet *Weenus*. Palja silmaga waadeldes näeme meie teda päikesest kõige kaugemale eeldumise silmapilgul, kui kõige heledamat, põlewat, pimestawat walget tähte.

Päikesest asub see planeet 101 miljon wersta kaugel. Täieliku ringi teeb ta ümber päikese 224 päewaga.

Oma suuruse poolest on Weenus pea maakera suurune, ja isegi planeedi ümberkäigu aeg, s. o. Weenuse öö-päew, on kõigest pool tundi meie öö-päewast lühem.

Weenuse pääl on isegi ka õhkkond, kusjuures tema ümbrus alati kaetud on tihedate pilwedega.

Arwatakse isegi wõimalikuks, et tema pinnal lund ja jääd on.

Elu suhtes arwatakse tingimused Weenusel üpris hääd olewat, umbes samasugused, nagu need maakera soojemates osades olemas.

Järgmisena päiale Weenuse liigub ümber päikese meie *maakera*.

Tema kaugus päikesest on 140 milj. wersta, ringi ümber päikese teeb ta 365 päewaga, ümber telje 24 tunniga.

Päiale maakera käib ümber päikese õige populäärseks ja tuttawaks saanud planeet — *Mars*. Tema populäärsus seisab selles, et täheteadlaste arwates olla väga wõimalik, et tema pääl kõrgesti arenenud elu walitseb. Mõned täheteadlased leiawad isegi wõimaliku olewat Marsil tarkade oluwuste olemasolu, kelledega meil warem wõi hiljem läbikäimisesse tuleb astuda.

Mars on väga hästi näha ka palja silmaga, heleda punase tähe näol.

Tema läbimõõt ulatab 6700 wersta, kaugus päikesest 215 miljoni wersta. Täieliku ringi ümber päikese teeb planeet 686 päewaga.

Maakerast on Mars keskmiselt 80 miljoni wersta kaugel, kusjuures nad iga 15 aasta tagast üksteisele liginewad üldse 50 miljoni wersta päiale.

Niisugust liginemist nimetavad täheteadlased „suuremateks wastamisi olemisteks“ ja see on paremateks aegadeks Marsi uurimiseks.

Uus wastamisi olemine sündib 1924 a. sügisel.

Planeedi vaatamisel pikksilma läbi, torkab silma temal olevad lumiwalged plekid. Samuti on tähele pandud ka seda, et talwel need plekid suurenewad, kuna suwel aga ära kaowad. Täheteadlased arwawad, et need on samasugused lume ja jää plekid, mis meiegi maakera katawad.

Toenduste järele wõib arwata, et ka Marsil mered olemas on.

Wee ja lume olemasolu teewad ka väga wõimalikuks, et Marsil õhk olemas ja ühes sellega ka elu.

Marsi saladuseks on niinimetatud „kanaalid“, peenikesed tumedad jooned, mis planeedi pinnal igale poole laiali jooksewad.

Kõik nad on ühetaolised, mõnestkohast kahekordsed, ja nende wälimus wiib mõtte pääle, et need on Marsi elanikkude kunstlikud ehitused, täielikud kanaalid, mis täidetud weega, ning tehtud planeedi korbete niisutamiseks. On tähele pandud, et kõik „kanaalid“ algawad ja lõpewad meredes.

On ka täheteadlasi, kes eitawad kanaalide olemasolu Marsil, ühes sellega ka elu sääl. Nende arwates olla see optiline ettekujutus, nägemise pettumus.

Marsi järele, 500 miljoni wersta laiuses ruumis, liiguwad ümber päikese terve kogu wäikseid planeetisid, mida nimetatakse — asteroidideks. Nad on väga wäiksed ja kõige suuremate läbimõõt ei ulata isegi 300 wersta, suuremal osal isegi mitte 20—30 wersta.

Käesolewal ajal on neid umbes 1000 ümber üles leitud. Kõige suuremate pikksilmade läbi on märgata nende liikumist, mis awaldub õige nõrgalt. Ainult selle liikumise tõttu wõib neid tähtedest eraldada.

Selle wäikeste planeetide wöö taga liigub hiigla päikese süsteem *Jupiter*. Oma suuruse poolest on ta suurem kui kõik teised kokkuwõetult, ja ainult 11 korda vähem päikesest.

Tema kaugus päikesest — 728 miljoni wersta, täieliku ringkäigu teeb ta 12 aastaga. Planeedi läbimõõt 140 tuhat wersta.

Täheteadlased arwawad, et planeet asub veel poolwedelas olekus.

Pikksilmade abil on selgesti näha Jupiteri pääl ülestõuswad auru ja gaasi.

Selle suure planeedi ümber liigub terve ilm kümnest kaastähekesest, milledest 4 pättähte alles 1610 a. üles leiti.

Jupiteri järele, 1 miljard 338 milj. wersta päi-

kesest kaugel, liigub planeet *Saturnus*, mida ümbritseb hele hiilgaw rõngas ja 12 kaastähekest.

Saturnuse läbimõõt — 120 tuhat wersta, tema ringkäigu aeg ümber päikese — 30 aastat.

Waatamata tema kauguse pääle päikesest, ei ole ta weel oma tugewa kuumuse tõttu ära jah-
tunud. Tema pind on alati kaetud pilwedega.

Hiilgaw rõngas, mis planeeti ümbritseb, koosneb nähtawasti lumiwalgetest kristallidest, mis ehiwad tiheda rõngana Saturnust ja päikese kiirte mõjul annawad talle rõnga kuju.

Weel kaugemal Saturnusest, 2¹/₂ ja 4¹/₂ miljoni wersta, liiguwad kaks wiimast planeeti — *Uranus* ja *Neptun*.

Neid on täiestl wõimatu palja silmaga näha ja isegi kõwa pikksilma läbi paistawad nad wäikeste rõngastena. Nende üle puuduwad igasugused lähemad andmed.

Need kauged maailmad jääwad meile kauaks ajaks saladuslisteks.

Uranuse ümber liiguwad 4 kaastähte ja Neptuni ümber üks kaastäht.

Täieliku ringkäigu ümber päikese teeb Uranus 84 aastaga, Neptun 164 aastaga.

Neptun leiti üles alles 1846 a., kuid mitte pikksilma läbi, waid matemaatiliste wäljarehken-
duste abil.

Kuulus Prantsuse matemaatik Leverier arwas wälja, et Uranuse taga asub weel üks planeet. Ta rehkendas isegi wälja selle planeedi asukoha, ja astronoom Halle, pöörates 1846 a. pikksilma sellele kohale, leidiski tõelikult üles selle planeedi, millele ka siis nimeks pandi Neptun.

Neptuniga lõpeb meie päikese süsteemi piir. Kaugemal esimesest tähtede ilmast, liigub weel teisi süsteemisid miljardide ja biljonite werstade kaugusel ilmaruumis.

Pääle 8 suurema planeedi, kuuluwad weel meie päikese ilma alla ligi 20 gaasitaolist kogu — komeeti, mis liiguwad ümber päikese teatud teed mööda. Nende hulgas liigub Hallei komeet (sabadatäht) ümber päikese 75 aastaga ja wiimane kord läks ta maakerast mööda 1910 a., teine komeet — Enke, läheb iga kolme aasta tagast maakerast mööda.

On olemas weel taewakehasid, mis kuuluwad meie päikese süsteemi. Need on — meteorid. Nad moodustuwad jagunewatest komeetidest ja käiwad samuti ümber päikese teatud ajal. Niisugusteks on üks *Perseida*, millele meie maakera iga aasta 29. juulil ligineb ja mida meie langes-
wate tähtede koguna näeme.

Nende meteoridega lõpebki meie päikese süsteemi koosseis.

Kirjasaatjaile

W. B. — Osa tarvitame; muu ei ole kohane „Orase“ põllu väetamiseks, kuigi mõni labidatäis teistel peenardel paraja paiga võiks leida.

J. W. — Kõik ei kõlband orasmaale, suurem hulk jäi karjaraale.

F. L. — Luuletöoks, mida trükkida sünnib, on rohkem tarvis kui hääd tahtmist ja kogu puudulikke eestikeele sõnu. Siia saadetud katsete järele on raske otsustada, kas „tasub tulewikus pöörduda“. Tõsist annet ei tohiks aga küll kümnedki nurjaminekud edasipüüdmisses kinni pidada. — Teiste soovide täitmine käib „Orase“ toimetusel üle jõu, andsime need kohasesse paika edasi.

Wäljaandja: Proletaarsete kirjanikkude rühm „Oras“.

Wastutaw toimetaja: Hans Pöögelmann

РАБОЧЕЕ КООПЕРАТИВНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО

ПРАВЛЕНИЕ:

ПРОСПЕКТ 25-го ОКТЯБРЯ, д. № 1.
Тел.: 545-75, 586-11.

„ПРИБОЙ“

ТОРГОВЫЙ СЕКТОР:

ПРОСПЕКТ 25-го ОКТЯБРЯ, д. № 52.
Тел.: 545-77.

Отделения в Петрограде: Проспект Карла Либкнехта, д. № 69, во всех райкомах и киосках.

В Москве: Петровские линии, под'езд № 3, в ЧЕРЕПОВЦЕ, ПСКОВЕ, ЛУГЕ и представительство во всех губернских городах Сев.-Зап. Области.

На складах и в отделениях Издательства „ПРИБОЙ“ всегда имеется **большой выбор книг** по экономике, истории революционного движения в России и на Западе, истории РКП, по политике советской власти, историческому материализму, религии, женскому вопросу и т. д.

НОВИНКИ ВСЕХ ПЕТРОГРАДСКИХ, МОСКОВСКИХ и проч. ИЗДАТЕЛЬСТВ С. С. С. Р. ОРГАНИЗАЦИЯМ и ПАЙЩИКАМ СКИДКА и КРЕДИТ.— Гарантия срочности и аккуратности отправки.

С заказами просим обращаться — ПЕТРОГРАД, Проспект 25-го Октября, 52 — Издательство „ПРИБОЙ“.

Kommunistischer
ARBEITER- u. PARTEI-
VERLAG

„ПРИБОЙ“

PETROGRAD,
PROSPEKT 25. OKTOBER
№ 52.

Üleüldine Eesti kirjandusepõllutöösaaduste wäljanäitus

Peterburis, „Külwaja“ aidas,

Fontanka jõe kaldal, maja 53, korter 9, Tshernõsshofi silla ligi, Teatri umbuulitsa nurgal.

Munif, kel tuleb minna
uhke Peterburilinna,
jelle eesmärk esimiseks:
„Külwajalle“ külaliseks!

Seal ta peatab esialgu,
paneb piipu, puhkab jalgu,
ja — kui pole taga ruttu —
ajab mõnuft külajuttu.

Astub kirjanduseaita,
waatab, laidab mis on laita,

annab nõu kui arwustaja,
wõtab taaja mis tal waja.

* * *

Mõndasama linnalaste
wiimne käik ja wiimne aste,
kui neil waja maale minna,
ilmatingimata siina
kirjanduseseemet saama, —
alles sealt siis raudteejaama.

Postiaadress: Петроград, Фонтанка 53, кв. 9, „КЮЛЬВАЯ“.

RIIGI PANK.

PÕHJA LÄÄNE OBLASTI KONTOR

Petrograd, Fontanka, 70/72.

TELEFONID: Kontori kommutatorid — 5-42-57, 5-78-24.
Sekretariaat . . . — 5-42-88.

PANGA AGENTUURID:

Esimene — Herzeni (end. Morskaja) uul. nr. 3/5, telef. 1-34-20.

Teine — 25 Oktoobri (end. Newski) prosp. nr. 62, telef. 1-34-21.

Portu — Gutujewski ostrow, Meshewoi kanaal, 5. (Petrogradi kaubasadama territooriumil), telef. 1-32-22.

Petrogradi poole — Petrogradi poolel, Karl Liebnehti (end. Bolschoi) prosp. 71, telef. 5-85-35.

Wassiilisaare — Wasiilisaar, 7 liin, nr. 16—18.

Kalaschnikowi — Poltawskaja, nr. 12, (end. Kalaschnikowi Börse), telef. 5-85-34.

Smolninskoje — Plostshad Truda, Twerskaja uul. nurgal, 6/29.

Kingisepas, — Luugas, — Murmanskis, — Beloostrowis

Toimetawad kõiki operatsioone, mis Riigi Panga põhikirjas lubatud.

RIIGI RENDI WABRIKUD

Õllewabrik:

„Nowaja Bawaria”

Walmistab musta ja walget ÕLUT ning ING-LISE PORTERI ennesõjaaegse kõwadusega.

ПОЛЮСТРОВСКАЯ НАБ. № 7,
Telef.: 563-72, 571-01 ja 147-94.

Naftaümbertöötamise tehas

„Neftegas”

Walmistab Igat sorti MASINA ÕLI jne.

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНАЯ УЛ. № 79,
Telef. 147-75.

KOMPWEKI-SHOKOLAADI WABRIK END. „G. LANDRIN” PETROGRADIS

KARL MARXI (end. Sampsonijewski) PROSP. № 95, Tel. 164-63.

Shokolaad, kompwekid, karamell, monpasse, Inglise küpsised jne. —
Ennesõjaaegse väärtusega!

Wabriku kauplused:

- № 1. Ул. Герцена (б. Морская) д. № 11.
- № 2. Советский проспект (быв. Суворовский) д. № 9.
- № 3. Проспект 25-го октября (б. Невский) пр. № 26.
- № 4. Загородный просп., угол 5 углов.

TEADAANDMISEKS OSTJATELE: iga monpasse ja küpsise pääl on wabriku märk „LANDRIN“.

Tellimistega palume pöörata otsekohe wabrikusse juhatuse poole.

„SEWSAPGOSLESKONTORA“

teatab, et Metsatööstuse Keskvalitsuse määruse põhjal 17. juulist 1922 a. ja „Sewsapleskontora“ säaduse põhjal 1. augustil 1922 a. on Petrogradis asutatud **Metsatööstuse Keskvalitsuse Põhja-Lääne Riiklik Metsakontor**, mis kinnitatud Kõrgema Rahwamajanduse Nõukogu poolt.

Kontori tegewus ulatab järgmiste kubermangude üle: Petrogradi, Aunuse, Tsherepowetsi, Pihkwa, Nowgorodi, Tweri ja Wiitebski, wäljaarwatud raioonid, mis aluwad Seweroles'ile, Petroles'ile, Werhne-Wolgoles'ile, Dwinoles'ile wiimaste säaduste põhjal.

„SEWSAPLESKONTORA“ toimetab järgmisi operatsioone:

METSA WALMISTUSED.
WEDU RAUDTEEDEL.

WEDU WEETEEDEL.
METSA ÜMBERTÖÖSTUS.

Kõigis kontori tegewusse puutuwates asjus tuleb kõigil asutustel ja isikutel pöörata otsekohe juhatusse kontori poole, mis asub PETROGRAD, HERZENI (end. Mokskaia) UUL., MAJA № 37.

„Sewsapgleskontori“ juhatusesimees **J. Rudakow.**

Juhatusesimees **N. M. Suslow.**
Tegewuskonna juhataja **L. A. Dobronrawin.**

RIIKLIK PÕHJA-LÄÄNE OBLASTI KAUBANDUSLIK IMPORT-
EKSPORT KONTOR

„SEWSAPGOSTORG“

25. OKTOOBRI (end. Newski) prosp. № 62.

Telegraafi adress: „SEWSAPGOSTORG“ — Petrograd.

Telefonid:

5-35-61 }
5-36-62 } Kontori kommutaat.
5-37-17 }

Telef.: 564-04 — Sewsapgostorgi ülem.
550-41 — Kaubanduse direktor.
163-88 — Toiduainete osakond.
550-39 — Transp.-Eksped. osakond.
550-40 — Ladude osakond.

„SEWSAPGOSTORG“

OSTAB: EKSPORT TOORESAINID, EKSPORT METSAMATER-
JAALI j. m. **MÜÜB:** TOIDUAINID, TEHNILISI TARBE-
DUSE MATERJAALI, IGASUGULISEID MAJANDUS-
LIKKE TARBEASJU ja teisi IMPORT-KAUPU.

WÖTAB OMA PÄÄLE KOMMISSJONILISI KOHUSTUSI wäljamaa turgudel eksport-
kaupade realiseerimiseks ning import-kaupade ostmiseks.

ГОСУДАРСТВ. ИЖОРСКИЙ ЗАВОД

принимает заказы на: Мартеновские болванки, сортовое, шинное, листовое и котельное железо. Рессорную сталь, бронзовую сталь, автомобильную сталь и др. специальные сорта. Чугунное и медное литье, поковки, латунные листы, цепи и якоря разных систем и размеров, трубы цельнотянутые без шва, диам. от 1/2 дм. до 6 дм. Нефтомоторы своей системы от 4 до 240 лс. Шпильевые и рулевые устройства. Пароходы и теплоходы с полным оборудованием. Паровые котлы, резервуары, баки, разные клепаные конструкции, элеваторы для дров, пилы поперечные и продольные, плуги, бороки, разные инструменты, кислород.

Принимает в ремонт: паровозы, суда, двигатели, внутреннего сгорания, автомобили, тракторы, паров. котлы; производит работы по сварка чугунных, стальных, медных частей и разн. огнерезн. работы.

Продает: Нефтомоторы, трубы разных размеров, листовое, сортовое, шинное и лемешное железо, кислород.

С заказами, справками и для личных переговоров обращаться непосредственно на завод: станция КОЛПИНО, Окт. жел. дор., Заводуправление. Телефон №: Международная, Колпино.

Текущий счет Госбанка № 1653.

Представительство в Москве: Малый Казенный пер. № 16, кв. 21, инж.-мех. А. Е. Лифшиц.

Kolpino Ühine Tarvitajate Ühisus

TRUDA UULITS № 9.

Pöörab erilist tähelepanu kaubawahetusele.

ÜHISUSE LADUS ON SUUREL ARWUL IGASUGUSEID PÖLLURIISTU, MIS WALMISTATUD ISHORSKI WABRIKUS.

Tellimised asjade päale saata otsekohe Ühise Tarvitajate Ühisuse juhatusse.

Juhatus.

Töö ja Kaitsse Nõukogu poolt kinnitatud NOWGORODI AKTSIONÄÄR-ÜHISUS „NOWTRESTTORG“

Toimetab Nowgorodi trustide saaduste müümist suurel määral ja toiduainete, tootesäinete ja tehniliste materjaalide ostmist.

Eksporteerib — lina, takku, tikke, metsamaterjaale jne.

Importeerib — toiduaineid ja ettevõtete tehnilisi varustusasju.

Kommisjoniliste kohustuste täitmine igasuguste kaupade ülesostmises nii välis- kui siseturgudel.

Juhatus: Petrograd, 25. Oktoobri pr., nr. 70. — Telef. nr. 551-75, 551-76.

Kommerz osakond: Telef. nr. 573-83, 571-57 ja 550-52.

Moskwa osakond: Iljinka nr. 4. Telef. 99-83.

Osakonnad ja esitused: Nowgorodis, Wiitebskis, Jaroslawis, Jekaterinburgis, Kiiewis, Harkowis, Tiflisis j. t. linnades.

Piltidega ilustatud kirjanduse, teaduse ja kunsti kuukiri

„ORAS“

Ilmub korralikult üks kord kuus proletaarsete kirjanikkude rühma „ORASE“ väljaandel.

„ORASE“ toimetusest wõtawad osa: Hans Pöogelmann (wastutaw toimetaja), Karl Treufeldt, Walter Klein, August Lukin, Juh. Hurt, Oskar Kullerkupp, Eduard Jürgfeldt, Rudolf Wasmi, Walter Rätsepp.

Kaastöölised: Ain Rannaleet, prof. Lapschin, P. Peterson, Joh. Wiedemann, Elise Tenter, kunstnik A. Blum, W. Buk, J. Mägi, Fr. Liblikmann, Ferd. Klimberg, Ed. Tabaja j. t. Päale nende on kaastööd lubanud mitmed Wene kunstnikud, kirjanikud ja poetid.

ÜKSIK NUMMER 40 RBL.

TELLIMISHIND: 3 kuu päale postiga 80 kop. kullas (päewakursi järele arwates).

„Orase“ müügikohad Petrogradis:

„Edasi“ talitus — sl. Andresen.
Sm. W. Kngissepa nim. Harmajas — raamatulaua.
E. T. Ülikoolis — sm. Ed. Päll.
L. T. K. Ü. Eesti sektoris — sm. Tuusker.
Pet.-Wiiburi poole klubis — sm. Rähni.
„Külwaja“ raamatuladu.
End. Kominterni raamatukauplus.

Prowintsis:

Nowo-Nikolajewskis — sm. Pöldema.
Nowgorodis — sm. M. Rebane.
Pihkwis — sm. M. Kulbach.
Moskwas — sm. Oja.
Oudowas — sm. J. Rebane.
Simiitiisas — sm. P. Lindwest.

Tellimised tulewad saata: Петроград, Фонтанка, 27, конт. газ. „Эдаси“, для „Орас“.

Toetage „Orast“! Kaswatage temast kultuurwili!

Seda teete teie kaastööga, ostmisega, tellimisega ja laialilaotamisega.

Kuulutajatele.

1. augustist s. a. maksab „ORASES“
kuulutamine:

1 nonparell-rida	50 kop. kullas.
1 lehekülj	100 rbl. „
1/2 lehekülge	60 „ „
1/4 „	40 „ „
1/8 „	25 „ „

Esimestel lehekülgedel 50% kallim.

Raamatukauplustele, kirjastajatele ja kultuur-hariduslikele asutustele 50% hinnalandus.

KUULUTUSI WÖTAWAD WASTU:

Petrogradis:

„Orase“ kuulutuste osakond —
Fontanka 27, ja tema wolinikud.

Kaubapalati reklaam-osakond
— Kaubapalatis, tuba nr. 2, ja tema
wolinikud.

Töö- ja kaitsenõukogule aialu
kuulutuste kontor „Dwigatel“—25 Oktoobri (end. Newski) prosp.
nr. 40, ja tema wolinikud.

MOSKWas, KIIEWIS, HARKOWIS, ROS-
TOWIS, D/ä, ODESSAS j. t. suuremates
linnades kuulutuste kontori „Dwigateli“
osakonnad ja nende wolinikud.

„ORASE“ kuulutuste osakond.

Объявителям.

С 1-го августа с. г. в журн. „Орас“ уста-
навливается следующий тариф объяв-
лений:

1 строка nonparelli	50 коп. золотом.
1 страница	100 руб. „
1/2 страницы	60 „ „
1/4 „	40 „ „
1/8 „	25 „ „

На обложке и впереди текста 50% дороже.

Издательствам и книжным магазинам скид-
ка 50%.

Объявления принимаются — в Петрограде:

В отделе объявлений „Орас“ — Фонтанка
27, и его уполномоченными.

В рекламном отделе Торговой Палаты,
комн. 2, и его уполномоченными.

В конторе объявлений „Двигатель“ при
органе СТО „Эк. Жизнь“ — Просп.
25-го Октября, 40, и ее уполномочен-
ными.

В Москве, Киеве, Харькове, Ростове, на/Д,
Одессе и других городах — в отделениях
конторы объявлений „Двигатель“ и их упол-
номоченными.

Отдел объявлений журн. „ОРАС“.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
ПИЩЕВОЙ ТРЕСТ
СЕВЕРО-ЗАПАДНОЙ ОБЛАСТИ.

Правление — Петроград, просп. 25-го Октября (б. Невский) № 27.

Телефоны: Правления — 146-35, Коммерч. Отд. и др. — 158-43.

Адрес для телеграмм — „ПИЩЕТРЕСТ“.

Адрес для телеграмм — „ПИЩЕТРЕСТ“.

ПРОДАЕТ:

КОНДИТЕРСКИЕ, ШОКОЛАДНЫЕ ИЗДЕЛИЯ, ПЕЧЕНЬЕ, КОЛБАСНЫЕ ИЗДЕЛИЯ, МАСЛА, ОЛИФА, МАКАРОНЫ, ВЕРМИШЕЛЬ и ЛАПШУ, ВОДЫ ЛЕЧЕБНЫЕ, ИСКУССТВЕННЫЕ и МИНЕРАЛЬНЫЕ, ГАСТРОНОМИЧЕСКИЕ ТОВАРЫ. ВИНА, ПИВО, ДРОЖЖИ и прочие изделия.

ПОКУПАЕТ:

САХАР, ПАТОКУ, КАКАО-БОБЫ, КАКАО-МАСЛО, ЭССЕНЦИИ, МУКУ белую высших сортов и ПРОЧИЕ ПРЕДМЕТЫ, необходимые в кондитерском производстве.

Трест объединяет фабрики и заводы вырабатывающие различные виды изделий пищевого производства. — ТРЕСТ ИМЕЕТ ОПТОВЫЕ и РОЗНИЧНЫЕ МАГАЗИНЫ и т. д.

RIIKLIK PÕHJA-LÄÄNE OBLASTI
TOIDUAINETE TRUST

JUHATUS: PETROGRAD, 25. OKTOOBRI (end. Newski) PROSP. № 27.

Telefonid: juhatus — 146-35, Kaubandusosakond j. t. — 158-43.

Telegrammide adress: „ПИЩЕТРЕСТ“.

Telegrammide adress: „ПИЩЕТРЕСТ“.

M Ü Ü B:

KONDIITRI- ja SHOKOLAADI SAADUSI, KÜPSISEID, IGASUGUSEID WORSTE, WÖID, OLÜFI, MAKAROONE, NUUDLEID ja LAPSCHAD, KUNSTLIKKU ja MINERAAL ARSTIMISE WETT, GASTRONOOMILISI KAUPU, WIINU, ÖLUT, PÄRMI ja muid saadusi.

O S T A B:

SUHKRUT, SIIRUPIT, KAKAO-UBE, KAKAO-ÖLI, ÄADIKA-PIIRITUST, paremat sorti WALGET JAHU ja igasuguseid MUID AINEID, mis tarwilikud kondiitri tööstuses.

Trusti on koondunud wabrikud ja tehased, kus walmistatakse mitmesuguseid toidu- ja maitseaineid. — TRUSTIL ON SÜUREL ja WEIKSEL ARWUL MÜÜGI KAUPLUSED jne.

SOOME, SAKSA, INGLISE, PRANTSUSE, ITAALIA, HISPANIA, POOLA, LÄTI
ja teistes keeltes igasugused

õperaamatud ja ilukirjandus

alati suure väljavalikus saadawal

Rahwuswahelises Raamatukaupluses

Wosnessenski pr. № 28

„СЕВЗАПИНКООБ“

Петроград, Красная (б. Галерная) ул., д. № 45.

Северо-Западное Областное Производственно-Потребительское Кооперативное Об'единение ИНВАЛИДОВ Войны и Труда при Народном Комиссариате Социального Обеспечения.

ЗАДАЧИ и ЦЕЛИ: Улучшение материального благосостояния инвалидов войны и труда, развитие и поднятие производительности отдельных об'единений инвалидов, увеличение их оборотов путем снабжения денежными средствами, орудиями производства, сырьем, материалами, продуктами питания и широкого потребления, осуществление хозяйственных интересов Всерос. Об'един. Инвалидов в областном масштабе, культурно-просветительная работа среди инвалидов, об'единение инвалидов в трудовые артели, предоставление им всевозможных льгот и преимуществ и пр.

СЕВЗАПИНКООБ ОБ'ЕДИНЯЕТ инвалидные организации в губерниях Петроградской, Мурманской, Архангельской, Карельской С.С.Р., Череповецкой, Вологодской, Псковской, Новгородской, Витебской и Северо-Двинской, где имеются Губернские Об'единения, Торговые и Товарообменные Конторы и Уездные Закупочные Пункты.

СЕВЗАПИНКООБ СНАБЖАЕТ: все Производственно-Потребительск. Об'единения Северо-Зап. Области товарами широкого потребления и продуктами питания и сельско-хозяйственными орудиями, получаемыми из заграницы.

СЕВЗАПИНКООБ ВЕДЕТ ЗАГОТОВКУ продуктов сельского хозяйства, ржи, муки, пшеницы, подсолнечного масла, свежих и сушеных фруктов, орехов, табаку, пушнины и других ценных произведений природы.

СЕВЗАПИНКООБ ПРИНИМАЕТ комиссионные поручения от госучреждений, общественных и кооперативных организаций и частных лиц на реализацию их товаров, как на внутреннем, так и на внешнем рынке.

СЕВЗАПИНКООБ ИМЕЕТ следующие производств. предприятия и мастерские: строительно-ремонтную артель, трикотажно-чулочную мастерскую, дерево-обделочную-токарно-слесарную, зав. минеральных вод, портновско-сапожную мастерскую, переплетно-коробочную, щеточно-корзиночную, щеточно-сапожную, лесаработки, пошивочно-починочные мастерские и починочно-сапожные, ткацкую мастерскую, механическую, паровую, прачешную и бани и др.

И ТОРГОВЫЕ ПРЕДПРИЯТИЯ: Универсальный магазин № 1, булочные, хлебопекарни, кафе, кондитерские, парфюмерный магазин, винно-гастрономический и фруктово-овощной, кафе-рестораны, дровяные склады, торгово-промышленные артели: табачников, газетчиков, чистильщиков сапог, парикмахеров, фотографов.

И ПРЕДПОЛОЖЕНЫ К ОТКРЫТИЮ: Комиссионно-Аукционный зал, мыловаренное производство, макаронное, шоколадное, изготовление лент для пишущих машин по заграничному способу. Механическая сапожная из артели специалистов-американцев.

СЕВЗАПИНКООБ ПРЕДЛАГАЕТ госорганам и кооперативам ассортимент изделий и товаров собственного производства: прачешные щетки из рисового заграничного корня, обувь мужскую и дамскую, шапки, фуражки, минеральные воды, вина, фрукты, мебель, чулки, носки и трикотажные изделия.

А ТАКЖЕ: чай, сахар, кофе, какао, кондитерские изделия, консервы, уксус, эссенцию, парфюмерию и косметику, махорку Кременгугскую, спички и проч.

Цены дешевле других.

Исполнение заказов быстрое, аккуратное и добросовестное.

Правление „СЕВЗАПИНКООБА“ Красная № 45.

ТЕЛЕФОНЫ: Ком.-Произв. Отд. № 578-24, Правления № 586-85 и Бухгалтерия № 583-96.

„SEWSAPINKOOB”

Petrograd, Krasnaja (end. Galernaja) uul. № 45.

Põhja-Lääne oblasti sõja- ja töö-invaliidide valmistus-tarvitajate kooperatiivne ühendus rahwa ühiskondliku kindlustuse kommissariaadi juures.

ÜLESANDED ja EESMÄRGID: Sõja- ja töö-invaliidide materjaalse seisukorra parandamine, invaliidide üksikute ühenduste tegewuse edendamine ja laiendamine, nende valmistuse suurendamine raha, tööriistade, tooresainete, materjalide, toiduainete ja esimese tähtsuse tarbeainete varustamise näol, ülewenemaalise invaliidide ühenduse majanduslikkude huvide teostamine Põhja-Lääne oblastis, kultuur-hariduslik töö invaliidide hulgas, invaliidide koondamine töö-artellidesse, neile igasuguste kergenduste ja eesõiguste andmine jne.

SEWSAPINKOOB KOONDAB invaliidide organisatsioone Petrogradi, Murmani, Arhangel'ski, Therepowetsi, Wologda, Pihkwa, Nowgorodi, Wittebski, Põhja-Düna kubermangudes, Karjala sotsialistlikus nõukogude wabariigis, kus asuwad kubermangu ühendused, kaubanduslikud, kaubawahetuslikud kontorid ja kreisi ülesostu punktid.

SEWSAPINKOOB WARUSTAB kõiki valmistus-tarvitajate ühendusi Põhja-Lääne oblastis esimese tähtsuse tarbeainetega ja toiduainetega ning wäljamaalt saadud põllumajanduslikkude riistadega.

SEWSAPINKOOB OSTAB põllumajanduslikke produkte, rukist, jahu, odre, päewalille õli, wärsket ja kuiwatatud aiawilja, pähkleid, tubakat, karwnahku ja teisi wäärtuslikke looduseaineid.

SEWSAPINKOOB WÖTAB komisjonile riiklikkudelt, ühiskondlikkudelt, kooperatiivsetelt asutustelt ja eraisikutelt nende kaupade realiseerimist nii sise- kui ka wälis-turgudel.

SEWSAPINKOOB'IL ON järgmised tööstuslikud ettevõtted ja töökojad: ehitus-remondi artell, kudumise töököda, puutööstuse, rauatreimise ja mehaanika töökojad, mineraal-wete tehas, rätsepa, kingsepa, raamatukõitmise, karbitööstuse, harjade, õmblus-paranduse-, saapaparanduse-, riidekudumise- ja mehaanika töökojad, auru-pesumaja, metsawalmistuse artell jne.

KAUBANDUSLIKUD ETTEWÕTTED: Uniwersaal-kauplus nr. 1, leiwa- ja saiakauplused, kohwikud, konditoreid, rohukauplus, wiina-gastronoomiline kauplus, puu- ja aiawilja kauplused, kohwi-restoraanid, puuladud, paberrossimüüjate-, ajalehemüüjate-, saapapuhastajate-, juukselõikajate- ja päewapiltnikkude artellid.

KAWATSETAKSE AWADA komisjoni-oksjoni saal, seebikeetmise tehas, makarooni- ja shokolaadi tehased, kirjutusmasinate lintide valmistuse wäljamaa eeskujul, mehaanilist saabaste valmistuse artelli eriteadlastest-ameeriklastest.

SEWSAPINKOOB SOOWITAB riiklikkudele asutustele ja kooperatiivsetele organisatsioonidele oma valmistatud kaupa: pesuharju wäljamaa riisi juurtest, meeste- ja naisterahwaste jalanõusid, mütse, kübaraaid, mineraal-wett, wiinad, puuwiljad, mööbel, sukad, sokid ja koetud asju.

Kui ka: teed, suhkurt, kohwi, kakaod, kondiitri saadusi, konserwid, äädikas, parfümeeria ja kosmeetika, Kremenshugi mahorka, tikud jne.

Hinnad odawamad kui mujal.

Tellimisi täidetakse kiirelt, korralikult ja häätahtlikult.

„SEWSAPINKOOB'IL“ juhatus asub Krasnaja, 45.

TELEFONID: Kaub.-tööstusl. osak. — 578-24, juhatus — 586-85, raamatupidam. — 583-96.

RIIKLIK PÖLLUMAJANDUSLIK LAOU PÕHJA-LÄÄNE OBLASTIS

„OBLASTSELSKLAÐ“

soovitab odawate hindadega ja kasulikkudel tingimusil:

WÄETUST, PÖLLUTÖÖRIISTU, MASINAID, WESKI TARBEASJU, MITMESUGUST PÖLLUMAJANDUSLIKKU INWENTAARI, AIA- JA PÖLLUWILJA SEEMET (edenemise eest täieline wastutus).

Suur wäljawalik põllumajanduslikku ja majanduslikku kirjandust. Ladus olemas mitmesuguse hinnalised raamatukogud. — **TELLIMISI wõetakse vastu postiteel ja järeelmaksuga.** — Müüakse puhta raha eest, wõlgu, wahetusega lina ja muude põllumajanduslikkude produktide vastu. Suurel arwul ostes hinnaalandus. — **KOOPERATIHWIDELE** ja **TÖÖARTELLIDELE** KERGENDATUD TINGIMUSTEL.

Juhatus, üksikmüügi kauplus, raamatuladu ja wilja-toidumoona labas asub: **PETROGRAD, Wolodarski (end. Liteinõi) pr. nr. 35.** — Telef. 551-68, 540-82.

OSAKONNAD: PIHKWAS, TSHEREPOWETSIS, NOWGORODIS, MURMANSKIS, OREHOWO-BOBROWSKIS, TROTSKIS, SIWERSKAJAS, PETERHOFIS, KINGISSEPAS, WANALAADOGAS, WOLOSSOWIS, TOKSOWIS, LUUGAS, LODEINOJE-POLES, OUDOWAS, SUTSHEWOS, TOROPOWETSIS, WELIKIJE-LUKIS ja OKULOWKAS.

ОБЪЯВЛЕНИЕ.

ПРАВЛЕНИЕ БЮРО ДОХОДНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ
ПЕТРОГУБПОСЛЕДГОЛА
ПО УПРАВЛЕНИЮ ПЕТРОГРАД. КЛУБАМИ И ЛОТО
ПОМЕЩАЕТСЯ

в д. № 12 по просп. Нахимсона, во дворе (помещ. быш. „Петроградской газеты“), куда и надлежит обращаться по делам указанных предприятий (телефон № 180-58).

Petrogradi riiklik tekstiiltrust

„PETROTEKSTIL“

Juhatus — Petrograd, 25 Oktoobri (end. Newski) prospekt № 12.

Telefonid: 150-13, 536-96, 172-52 (kommutaator).

SUUREL WIISIL MÜÜGI LADU PETROGRADIS:

Apraksin Dwor, Grafski projesd № 360-365. — Telefonid: 133-01, 527-67, 580-26.

**ÜSIKMÜÜGI KAUPLUSED
PETROGRADIS:**

- № 1. Kaubahoow № 3-4, telefon 132-99.
- № 2. Newski wärawa taga, Selo Smolenski prospekt № 42, „Proletarij“ wabriku juures, telefon 156-00.
- № 3. Wiiburi kaldal № 41, Wassiili Gerasimowi nim. wabriku juures, telefon 147-31.

OSAKONNAD:

Moskwas — kontor, Iljinka № 7/9, tel. 297-52, 102-03. Suurel wiisil müügi ladu
Moskwas: Iljinka № 7/9, tel. 297. Üksikmüügi kauplus № 1: B. Suharewka ja Pankratowi põikuulitsa nurgal, tel. 85-18. Üksikmüügi kauplus № 2: Iljinka № 7/9.
Rostowis D. ä. — Suurel wiisil müügi ladu: Engelsi uul. №60, tel. 14-13.

Lääne osakond Wiitebskis

(Wiitebski, Smolenski ja Homeli kubermangu juures):
L. Tolstoi uul. № 4.

„Petrotekstil“ koondab 20 walmistuslikku wabrikut.

KALEWI ja PUUWILLA KAUBAD — KOETUD ASJAD — NIIT — KARDINA KAUBAD.

Северо-Западн. Областн. Комиссия по Учету и Реализации Гос. Фондов

предлагает всем Госучреждениям, Трестам и Предприятиям, а также и частным лицам, следующее имущество и материалы, имеющиеся в распоряжении Комиссии:

1. Машины, станки и разные инструменты.
2. Химические продукты: смола, пек, графит, разн. кислоты, голландская сажа, охра, огнеупорная глина, аптекарские товары и т. п.
3. Строительный материал: доски, гвозди, каменные плиты разных размеров, плитки глазированные стенные и половые, трубы и т. д.
4. Имущество домашнего обихода: мебель, посуда, музыкальн. инструменты и т. п.
5. Тара: бочки, мешки, бутылки и т. д.
6. Всевозможный металлический лом (цветной и черный).
7. Разное имущество: мануфактура, тряпье, ветошь и т. п.

С заявлениями о желании приобрести то или другое надлежит обращаться в Губфинотдел Екатеринбургский канал, 30—32, 3-й этаж, комната 344, от 12 до 2 час. ежедневно.

В заявлении должно быть указано, что заявитель желает купить и по какой цене.

∴ Продажа имущества и материалов производится, как крупными партиями, так и мелкими. ∴

ПЕТРОГРАДСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

Акционерного Общества торговли хлебными и другими сельско-хозяйственными продуктами

„ХЛЕБОПРОДУКТ“

Фонтанка 31, тел. №№ 553-06 и 135-20 (коммутатор).

Отделение **ЭКСПОРТИРУЕТ** за границу сырье, как, например: лен, кудель, кожу, щетину, пушнину и проч.

ПРОДАЕТ НА МЕСТЕ: 1) через свои 16-ть лабазов разные продовольственные товары — рожь, муку, крупу, масло, мясо, дичь, рыбу и проч. 2) через свои розничные магазины (в б. Гостином Дворе по Садовой линии №№ 81, 83-86 и по Б. Суворовской линии №№ 141-43) предметы широкого потребления (как-то: дамское и мужское готовое платье, меха и меховые изделия, обувь, мануфактура, галантерея, канцелярские принадлежности, часы, фарфоровая и фаянсовая посуда, металлические изделия и хозяйств. принадлежности, а также иностранная парфюмерия и косметика).

Продает госучреждениям и заводам для снабжения рабочих разные продовольственные товары.

Продает различные сельско-хозяйственные машины и орудия.

Отделение покупает за наличный расчет и в порядке товарообмена те же товары, что и продает.

Fontanka 27.

Eesti Kirjastuse Ühisus

Fontanka 27.

soovitatavusi raamatuid:

J. Palwadre — Kommunistlikud Ulikoolid
ja Eesti Sektor kolmel aastal. Hind 15 kop.
XII W. K. P. Kongress. Hind 35 kop.

Maksupoliitika külas. Hind 25 kop.
A. Üpit — Hääl ja wastukaja (draama) Hind 50 kop.
P. Hori — Rändaja (dramaatiline kawand) Hind 15 kop.

Петроград, Фонтанка № 27.

RIIGIFONDIDE
ARWELEWÖTMISE JA REALISEERIMISE

PETROGRADIS **BÜROO** PETROGRADIS

(end. P. O. H. 3.)

RAHWAHARIDUSE KOMMISSARIAADI PETROGRADI OSAKONNA
juures

AWAS OMA KAUPLUSED

HERZENI (END. MORSKAJA) UUL. № 11

kus saadawal suures wäljawalikus MITMESUGUSED KUNSTASJAD
portselaanist, kristallist ja brongsiast.

PILDID Wene- ja wäljamaa paremad meistrid; Wene, Itaalia, Saksa, Prantsuse, Hollandi
koolide parematelt kunstnikkudelt ja **PALJU MUID ASJU.**

WOŁODARSKI (END. LITEINÖI) PR. № 53

on suures walikus saadawal

KUNSTIWÄÄRTUSLIK MÖÖBEL

parematelt Wene- ja wäljamaa meistritelt.

WAIPAD [Persia, Buhaars, Tekini, Prantsuse ja Wene.

PORTSELAAN, KRISTALL, BRONGS, PILDID

ja muud asjad.

Palju antikwaar tähtsusega asju XVI, XVII, XVIII ja XIX aastasadadest

Kõikide kaupade hinnad alla igasugust wõistlust. — Iga nädal täiendatakse kauplusi
uute asjadega.

Pääle selle on

OKSJOONI SAALIS

MOIKA № 72

MOIKA № 72

kõigile kättesaadawad

SUURED KUNSTASJADE OKSJOONID

[iga nädal reedel, laupäewal ja puhkepäewal

ülaltähendatud asjadest.

Asjade waatamine neljapäewiti kella 12—19 ja oksjoooni päewadel kella 12—15.